

ZĪRINŌ YĀKĒNANŌ

Yesu tana ludambɛ 1:1-1:26

Luda Nini pitana 2:1-2:47

Yudanŋ Yesu yā sīna 3:1-12:25

Pɔlu wétɛgana káakudee 13:1-14:28

Pɔlu wétɛgana gɛ̀n plaadee 15:1-18:22

Pɔlu wétɛgana gɛ̀n aagɔ́dee 18:23-21:16

Pɔlu gana Romu 21:17-28:31

Légbɛ̀na Luda Nini yā musu

¹ Tiofilu, má ònnɛ ma takada káaku guu lán Yesu kè nà kɔ̀n yā kè à dà́nnɛnŋ pínɡi zaa à naana gurɔ́ ² ai gurɔ́ kè à yā diɛ a zĭrinŋnɛ kɔ̀n Luda Nini gbā́aaŋ, ben Luda à sè à tào a kiia. ³ Zaakɛ à gana gbɛ̀ra à a zĭnda ò̀dɔ́ańɛ à sèeda yānŋ kèńɛnɛ pari kè tò aɔ́ dɔ́ seka sai kè à bɛɛ. À a zĭnda ò̀dɔ́ańɛ ai gurɔ́ baplaa à kpata kè bò Luda kiia yā ò́ńɛ. ⁴ Kè aɔ́ kakɔ́ana, ben à bèńɛnɛ: Àton bɔ́ Yerusalemuro. Àgɔ́ lé kè ma Dee gbɛ̀are dā́a, lán ma à yā ò́are nà. ⁵ Zaakɛ Yaaya gbɛ̀nŋ batisi kè í guumɛ, mɔ́de gurɔ́ plaa kèa mé a batisi kɛ Luda Nini guu.

Tana Yesuo ludambɛ (Maa 16:19-20, Luk 24:50-53)

⁶ Kè aɔ́ kakɔ́ana lɛ, ben aɔ́ à là wà bè: Dii, gurɔ́ kè guun né Isarailinŋ kpata sukpańɛŋ? ⁷ À wèńla à bè: Á zé vī àgɔ́ gurɔ́ kesɔ́ gurɔ́ zaka kè ma Dee diɛ kɔ̀n a zĭnda ikoo dɔ́ro. ⁸ Tó Luda Nini pitaawa, é gbā́aa e àgɔ́ dɛ ma sèedadeenŋ ũ Yerusalemu kɔ̀n Yudea b̀usu gu pínɡio kɔ̀n Samaria b̀usuo ai à gá pé anduna léa.

⁹ Yā bee ona gbera Luda à sè í wáa ai à gàa à sàsā í wéén à gè ludambɛ luguun. ¹⁰ À tana guu lán aǎ wéé pé ludambɛɛa nà, ben gɔɔn plaa kenɔ bò wà zè í sàe aǎ pókāsā puraanɔ dana. ¹¹ Aǎ bè: Galili búsudeenɔ, à kè dia á zena ée ludambɛɛ gwaa? Yesu kè Luda à bò a té à tàò a kiia pì, eé ɛara à mó lán á è èe taa gwe nà.

Yudasi gɛkana

¹² Ben aǎ pìta Kùkpɛ sìsĩa aǎ sù Yerusalemu. Sìsĩ pì zà kɔn Yerusalemu à kà lán kiloo do taka bà. ¹³ Kè aǎ kà, ben aǎ didi kpé musu, guu kè aǎgɔ kún. Pita kú gwe kɔn Yohanao kɔn Yemisio kɔn Anduruo kɔn Filipio kɔn Tomasio kɔn Batɔlɔmiuo kɔn Matiuo kɔn Alafeu né Yemisio kɔn Simo Aǎadeeo kɔn Yemisi né Yudasio. ¹⁴ Aǎ píngi í zĩnda kpà aduakɛnaa lɛdo kɔn Mariama Yesu dao kɔn Yesu dǎaronɔ kɔn nɔgbɛ kpaaanɔ.

¹⁵ Gurɔ beee Pita fɛɛ à zè Yesu ìba kè aǎ kà gɔɔn baswɛɛdo takanɔ té à bè: ¹⁶ Ma gbɛnɔ, yā kè Dauda ò kɔn Luda Nini gbǎaaao Yudasi kè dò gbɛ kè aǎ Yesu kúnɔnɛ aɛ yā musu, tiasimɛ Luda yā pì papa. ¹⁷ Wa gbɛndoomɛ yā à baka kú wa zĩ kèkii guu. ¹⁸ À tɔɔtɛ lù kɔn ɔɔ kè à è a zaakɛna guuo. Gwen à bàkɛ à lèen, à gbɛɛɛ pùtǎ à nɔaenɔ bɔɛ píngi. ¹⁹ Yerusalemudeenɔ píngi yā pì mà, ben aǎ tó kpà guu pìnɛ Akɛɛdama kɔn í bori yāo. Tó pì bè gbɛɛɛri tɔɔtɛ. ²⁰ Wà à yā ò Saamu takada guu wà bè:

À bɛɛ gɔ bezi ũmɛ,
gbɛke tóngɔ kuu lɛ à vɛɛ à guu dɔro.
Wà bè dɔ:
Gbɛ pǎnde gɔ à gɛɛ ũ.

21-22 Bee yānzi gbě kè aṣègṣ tégwazi gurɔ kè wá lɛdo kɔn Dii Yesuo zaa Yaaya gběṇo batisikεgurɔ ai gurɔ kè Luda à bò wa ténɔ, wà n gběṇ doo bɔ àgṣ de à fεena gaan sèedadee ũwao. ²³ Ben wà gṣɔn plaaanɔ bò, Yusufu kè wè benε Basaba wè benε dɔ Yusutu kɔn Matiao. ²⁴ Ben aṣ adua kè wà bè: Dii, n baade pínɡi nṣε dṣ. Gṣɔn plaaa kènɔ té n gbě kè n bò ɔɔɔawe, ²⁵ lε à bà gṣ kú wamɔwa zĩrinɔ zĩ kèkii guu yānzi, zĩ kè Yudasí bòn à gàa guu kè kṣ sio guu. ²⁶ Ben aṣ kàbankpε kè gṣɔn plaaa pìnɔ yā musu. Ben kàbankpε Matia kù, ben aṣ à dà zĩri gṣɔn kuri awεedoonɔ té.

2

Luda Nini pitana

¹ Kè Pentikosi zĩbaa gurɔ kà, aṣ kú gu dɔnkṣa n pínɡi. ² Kāndo aṣ kĩi mà bɔna ludambε lán zàga'ia gbāaa bà, ben kpé kè aṣ vεen wà. ³ Aṣ pó è lán ténenɔnɔ bà à fāakṣa à zṣ n baadea. ⁴ Ben Luda Nini pitaṁma n pínɡi, ben aṣ nà yākebori'onaa lán Ninii pì n gbá lε nà.

⁵ Yuda kenɔ kú Yerusalemu gwe, ludayādari kè aṣ bò anduna bùsu pínɡi guunɔ ũ. ⁶ Kè aṣ n zɔka pì mà, aṣ kàkṣaṁzi paripari, ben aṣ bídi kè, kè aṣ mà wè n baade pínɡi bori yā oo. ⁷ Yā pì n kũ gbāa à bò n sae aṣ bè: Yā'ori pìnɔ né Galilideenɔmε n pínɡi-roo? ⁸ À kè dia wá mà aṣɔe wa baade bùsu yā oo? ⁹ Paatianɔ kɔn Midianɔ kɔn Elamunɔn wa ũ kɔn gbě kè aṣ kú Mesopotamianɔ kɔn Yudeao kɔn Kapadosiao kɔn Pɔntuo kɔn Asiao ¹⁰ kɔn Firigiao kɔn Pamfiliao kɔn Iɡipitio kɔn Libia bùsu kè kú Sireni sae kɔn gbě kè aṣ bò Romunɔ. ¹¹ Yudanɔ

kɔ̃n gbě kè aɔ́ n̄ dɔ̃nzi zé sɛ̃nɔ̃n wa ũ kɔ̃n Kε̃rɛ̃tɛ̃nɔ̃
kɔ̃n Larubunɔ̃, ben wée maa aɔ̃ɔe Luda yābɔ̃nsaε̃
kɛ̃nanɔ̃ oo kɔ̃n wa baade boriyānɔ̃. ¹² Yā pì n̄ kũ
gbāa aɔ́ bídi kè, aɔ̃ɔe kɔ́ lalaa wée bee: Yā kpare
takan gwee? ¹³ Gbēkenɔ̃ sɔ̃ɔ e n̄ lalandi kε̃ε wà bè:
Aɔ́ í sè wà kāmε̃.

Pita waazikena

¹⁴ Ben Pita fε̃ε à zè kɔ̃n a gbě kpaa gɔ̃ɔn kuri
awε̃εdoonɔ̃, à yā ò gbāngbān à bè: Amɔ̃a Yudanɔ̃
kɔ̃n gbě kè á kũ Yerusalemunɔ̃ pín̄gi, à swā kpá à tó
mà yā pì oare. ¹⁵ Í e gbě pìn̄o kũ lán ée daa nàro,
zaake kɔ̃ngɔ̃ mò kēendoon tia. ¹⁶ Yā kè annabi Yoeli
òn yè:

¹⁷ Luda bè:

Ziaa zĩ mé ma Ninii pisi gbě pín̄gia,
a négɔ̃gbēnɔ̃ kɔ̃n a nénɔ̃gbēnɔ̃ é annabikε̃yā o,
a gɔ̃kparenɔ̃ é wéεgupu e,
a mare ìsino é nanaa o.

¹⁸ Gurɔ̃ beeenɔ̃a
mé ma Ninii pisi ma zòblerinɔ̃a
gɔ̃gbēnɔ̃ kɔ̃n nɔ̃gbēnɔ̃ n̄ pín̄gi
aɔ́é annabikε̃yā o.

¹⁹ Mé sèedanɔ̃ ke musu,
mé yābɔ̃nsaε̃nɔ̃ ke anduna guu,
aru kɔ̃n téo kɔ̃n tésukpε̃ siaao égɔ̃ kuu.

²⁰ Ɔfāntē é sia kũ,
mɔ̃vura é tā lán aru bà
ai Dii sugurɔ̃ ìsi gakuidee gɔ̃ gá ká,

²¹ gbě sānda pín̄gi kè aɔ́è Dii sísino é bɔ̃.

²² Isarailinɔ̃, à yā kè ma. Lán á dɔ̃ a zĩndanε̃ nà, Luda
Yesu Nazareti òdɔ̃aare a gbě ũ kɔ̃n dabuyānɔ̃ kɔ̃n
yābɔ̃nsaε̃nɔ̃ kɔ̃n sèeda kè à kè à gāzĩ a ténɔ̃. ²³ Luda
zèo a pɔ̃yezi kɔ̃n a dɔ̃nao guu wà à kpàawa, ben á tò

bori pāndenŋ à pà lía wà à dè. ²⁴ Ben Luda ga bà pòtoa à à fēē, zaake à zé kuu kè ga é fō àgō à kūraro.

²⁵ Zaake Dauda à yā ò à bè:

Mēēgō Dii ee ma wēēn guro pīngi,

lán à kú ma ɔplaazi nà

póke é ma degero.

²⁶ Bee yānzin ma pɔɔ ègō nnazi,
ma nòseguu pù.

Má tāmāa vī kè ma mè égō kuu,

²⁷ zaake né ma tó mira guuro,
né we man gbē kè kú adona yai kūro.

²⁸ N ma da wēndi zéa,
ma pɔnnāa égō pana n kiia.

²⁹ Ma gbēnŋ, mé fō mà wa dezi káaku Dauda yā oare wásawasa. À gà wà à vīlì à mira kú wéte kēn ai kōn a gbāao. ³⁰ À annabikēē guu à dō kè Luda lù sèare à bè, é a boriinŋ doke ká à kpatan. ³¹ Dauda gīake à Mēsaya fēena gaan è, ben à à yā ò à bè: Luda é à tó mira guuro, eé we à mè yai kūro. ³² Yesu pìn Luda à fēē gaan. À sēedadeenŋn wa ũ wa pīngi. ³³ Vēēna Luda ɔplaazi à à Ninii kè à à lé gbèwee sì a Dea. Yā kè ée ee bensō ée maa tiaa dē Luda Nini kè à pīsiwaa ũmē. ³⁴ Zaake èe kē Dauda bé à fēē à gàa ludamēro, à bè:

Dii ò ma diinē à vēē a ɔplaazi

³⁵ ai àgō à ibēēnŋ kēnē a tinti ũ.

³⁶ Isarailinŋ, àgō dō sānsān kè Yesu kè a à pà lían Ludaa diē Dii ũ, Mēsaya ũ dɔ.

³⁷ Kè aō yā pì mà, à n swē zō, ben aō Pita kōn zīri kpaaanŋ là wà bè: Gbēnŋ, wé kē diamē? ³⁸ Ben Pita bèñnē: A baade nòse liē à batisi kē kōn Yesu Kirisi tóo, a durunnŋ é kēawa é Luda Nini sígbaa ũ.

39 Zaake lé kè Ludaa gbě̀ pì de a pò ùme kōn a nēno kōn gbě̀ kè aō kú zāno, gbě̀ kè Dii wa Luda é n sísì pìno n pìngi. 40 À yā pāndenō ònne pari à nàkōremma à bè: À a zīnda bō tōorigbē zaaa kēno té. 41 Ben gbě̀ kè aō à yā pì sīno batisi kè. Zī beeean wà kàara n té gōon boro aagō. 42 Aō làakari dō zīrinō yādannēnaa kōn kōgbēkēnao kōn Dii pōblēnao kōn aduakēnao.

Yesudeenō kuuna kōo

43 Zīri pìno e sēda kōn yābōnsaēno kee, ben vīa baade pìngi kù. 44 Dii náanekerino pìngi gālì dōnkōme. Pò kè aō vīno gō aō pìngi pò ũ. 45 Tó aō n pò kè aō vīno yà, aō è à o kpaatetekōne lán baade bōkōte de nà. 46 Lán guu e dō nà aōgō kō kaakōa Luda ua, aōgō pò blee kō be kōn pōnnaao kōn nōseo do. 47 Aōgō Luda tó kpaa, bensō aōgō nna kōn baade pìngio. Dii ègō gbě̀ kè ée n mī siino kaara n té lán guu e dō nà.

3

Gōgbě̀ ere kēkōana

1 Zīkea Pita kōn Yohanao gāa Luda ua fāantē mō aagō aduakēguro. 2 Gōgbě̀ kee kú gwe wà à ì ere ùme. Lán guu e dō nà wè à sé wà mō wà à diē Luda ua gānu kè wè be Gānu Maaa guu. Gwen ègō baa kee gbě̀ kè aōe gēe ua pì guunōa. 3 Kè à Pita kōn Yohanao è, aōe mōo gē Luda ua, ben à baa kēm̄ma. 4 Aō wēe pēa, ben Pita bēne: N̄ wa gwa kè. 5 Ben à wēe pēm̄ma èe n gba dāa. 6 Ben Pita bēne: Má o vīro, mōde pò kè má vīn mé n gba. Kōn Yesu Kirisi Nazareti tóo n fēe n taa o. 7 Ben Pita à kù a oplaāa à à fēe à zē. Gwe gōo à gbálanō kōn à kēsēwaazīno gbāa

kũ. ⁸ À vì à zè, ben à nà táa'onaa. À gèńyo Luda ua, èe táa oo èe vĩvĩ èe Luda sáabu kpaa. ⁹ Baade pínɡi à è èe táa oo èe Luda sáabu kpaa, ¹⁰ ben aǎ à dǎ baakeri kè ègǎ vǎe Luda ua Gǎnu Maaan ũ, ben yǎ kè à à lè n kũ gbǎa à bǎ n sae.

Pita waazikena Luda ua

¹¹ Lán à na Pita kǎn Yohanaoa nà guu kè wè be Sulemanu gbàdaan, ben baade pínɡi e gǎe n kiia, zaake yǎ pì bǎ n saeme. ¹² Kè Pita gběno è, à bènne: Isarailino, bǎyǎnzín yǎ pì bǎ a saezi? Bǎyǎnzín a wée fĩfiwa lezi? Ée daa wa zĩnda gbǎaa kesǎ wa ludayádana bé à tò gbě kè táa ò gwǎe? ¹³ Wa dezi káakuno Ibraĩ kǎn Isaakuo kǎn Yakubuo Luda gwena kpà a zĩkeri Yesua. Apino sǎ a à kpà gbǎadeenǎ a bǎ à kpe Pilati kè zè kǎn à gbarenao ae. ¹⁴ A bǎ Luda gbě maaa kè à kú adona pì kpe, ben a wée kè Pilatia à gběderi gbareare. ¹⁵ A Wèndikpammari dè, ben Luda à fǎe bǎna gaan. À sèedadeenon wa ũ. ¹⁶ Yesunaanekena bé à tò gǎgbě kè á à dǎ ée à gwaa kè kǎkǎ Yesu tǎ gbǎa yǎnzi. Yesunaanekena bé à à gbà aafia a pínɡi wáa. ¹⁷ Tia ma gběno, má dǎ kè apino kǎn a gbǎadeeno yǎ kè á kè né wéesia yǎme. ¹⁸ Luda dǎ annabinone ae, ben aǎ gĩake wà ò n pínɡi kè Mesaya é wéetǎmma e, bensǎ à kè le. ¹⁹ Bee yǎnzi à nǎse lie à ae dǎ Ludaa, a durunno é kǎawa, le à móare nǎsekpaenao ²⁰ à Yesu kè à gĩake à à dìeare Mesaya ũu pì zĩawa. ²¹ Séde àgǎ kú musu gĩa ai gurǎ kè Luda é pǎ pínɡi keke à ke dufu, lán à dà a annabinone nà aǎ ò zaa káaku. ²² Musa bè, Dii a Luda é a gběke sé annabi ũ lán a bà. À yǎ kè eé oaree ma pínɡi. ²³ Gbě kè èe annabi pì yǎ

ma sōro, Luda é adee bɔ a té à à dɛ. ²⁴ Annabi kè aō Luda yā ònɔ pínɡi naana Samuēlia gurɔ kèki baaru kpà. ²⁵ Yā kè annabi pìnɔ ò kōn Luda bà kè kú kōn a dezi káakunɔ gǝ a pɔ ũ, lán à ò Ibraĩne nà à bè é aubarika da anduna bori pínɡin à borii gāzĩ. ²⁶ Kè Luda a zĩkeri pì diɛ, à à zĩlawá káaku, lɛ à aubarika daagu, à a baade kpɛɛ li a yāzaakenanɔnɛ.

4

Yákpækená kōn Pitao kōn Yohanao

¹ Kè Pita kōn Yohanao e yā oo gbɛnɔnɛ, sa'orinɔ kōn Luda kpé dogari gbɛnsio kōn Sadusinɔ gɛ́nzi. ² Aō pɔ fɛ, kè aōɛ yā daa gbɛnɔnɛ yānzi, aōɛ gɛnɔ fɛena Yesu guu kpàakpa kɛɛ. ³ Ben aō n kũ aō n dá kpésiaan ai guu dɔ, zaake guu gĩake à sì kò. ⁴ Mɔde gbɛ pari kè aō n yā mànɔ Yesu náane kè ai aō gɔgbɛnɔ pari kũ à kà gɔn bɔrɔ sɔɔro taka.

⁵ Kè guu dɔ, Yuda gbāadeenɔ kōn gbɛnsinɔ kōn lundayādannerinɔ kàkɔa Yerusalemu. ⁶ Sa'oriki Anasa kú gwe kōn Kayafao kōn Yohanao kōn Alesandao kōn gbɛ kè aō dɛ sa'oriki pì danɛ ũunɔ n pínɡi. ⁷ Wà mɔ kōn Pitao kōn Yohanao gbāadee pìnɔ aɛ, ben wà n lá wà bè: Bó gbāaa ke dé tón a beee kèò? ⁸ Ben Luda Nini sù Pitaa à bèrɛnɛ: Gbāadeenɔ kōn gbɛnsinɔ, ⁹ lán ée wa lalaa gbāa nà yā maaa kè wá kè ɛrɛnɛ yānzi, dian wá kè à kèkɔa nà, ¹⁰ amɔanɔ kōn Isarailinɔ pínɡi àgɔ dɔ kè gbɛ kè zena a aɛ kè aafia è kōn Yesu Kiriisi Nazareti kè a à pà lía Luda à fɛɛ bɔna gaan tóme. ¹¹ Leme gbè kè amɔa kpéborinɔ a pā kpàzi bé à gǝ kpé gooda gbè mĩdee ũ. ¹² Gbɛ pānde

kee kuu kè eé gbě̀ mì síro, zaake anduna guu píngi Ludaa e gbě̀ke diẹ gbě̀nteenɔne à nì mì síro, séde àpì.

¹³ Kè aṣ Pita kōn Yohanao kùgbāake è, bensō aṣo dṣ kè talaka wéesiadeenɔme nì ũ, à bò nì sae, ben aṣ dṣ sa kè aṣ gīake wà kú kōn Yesuome yā.

¹⁴ Lán aṣ gbě̀ kè kēkōana pì è ze nà nì sae, aṣo fṣ wà yāke ò doro. ¹⁵ Aṣ bēnne aṣ bṣe, ben aṣ lé kpākōsṣ ¹⁶ wà bè: Wé ke dia kōn gbě̀ pìnɔo? Zaake Yerusalemudeenɔo dṣ píngi kè aṣ dabuyā bíta kè, wé fṣ wà gí beeziro. ¹⁷ Le yā pì tón dagula de kèlaro, wà kpākēnzi pāsīpāsī aṣton yā o gbēkenε kōn tó pìo doro.

¹⁸ Ben aṣ nì sísi aṣ yā diēnne kè aṣton yā o kesō aṣ yā dañne kōn Yesu tóoro pátipati. ¹⁹ Ben Pita kōn Yohanao wēnla wà bè: À gwa a zīndane. A yān wé maó, ke Luda pó? À kparee bé à maa Ludane?

²⁰ Zaake wé fṣ wà gí wà yā kè wá mà bensō wá è oziro. ²¹ Gbāadee pìnɔo èara wà vīa dàdañzi, ben aṣ nì gbáε. Aṣo wéetāmmana zé ero, zaake baade píngi e Luda sáabu kpaa yā kè kè pì yānzi. ²² Gbē kè aṣ kēkōana dabuyā beee kēne pì zii de wē baplaala.

Yesudeenɔ kùgbāa wéεkena

²³ Kè wà nì gbáε, ben aṣ tà nì gbēnɔ kiia, aṣo ónne lán sa'orikinɔ kōn gbēnsinɔo ónne nà. ²⁴ Kè aṣo mà, aṣ wii pè Ludazi ledole wà bè: Dii, mbe n musu kè kōn tɔɔteɔ kōn ísiaao kōn pó kè kú nì guunɔ píngi. ²⁵ Nì dà n zīkeri wa dezi Daudane kōn n Ninii gbāaa, ben à bè:

Bóyānzín boriinɔo e zɔka kaazi?

À kè dia wèe lé pāa kpaakōsṣo?

²⁶ Anduna kīnanɔo e zī soru keε, kpatablerinɔo e kaakōa Diizi

kōn Kí kè à kào.

²⁷ Yāpuraame, Herodu kōn Pōntiu Pilatio kō kākōa wéte kè guu kōn Isarailinō kōn bori pāndenō n zīkeri kè kú adona Yesu kè n kà kí ũu pìzi. ²⁸ Aō kè lán n gīake n zeo nà n gbāaa kōn n poyezinao guu. ²⁹ Tia sa Dii, n yā pāsī kè aō ò ma gwe. Wamōwa n zōblerinō, n wa gba lé wà n yā o kōn kùgbāaa maamaa. ³⁰ N ò dawa le wà gbēnō kēkōa wà dabuyānō kōn yābōnsaenō ke kōn n zīkeri kè kú adona Yesu tó. ³¹ Kè aō adua kè wà yāa, guu kè aō kōkakōan nīgā, Luda Nini sùmma n pīngi, ben aō gāa wēe Luda yā oōñe kōn kùgbāaa.

Yesudeenō nōsedōnkōkēna kō

³² Yesu náanekerinō laasuu dōnkō vī kōn ledoleo. Aō gbēke è be a pō kè á vīnō né a pōme adoro. Aō pō pīngi né aō pīngi pōme. ³³ Luda zīrinō e Dii Yesu fēena gaan yā oo gbēnōne kōn gbāa bítāo. Aō Luda gbēke bíta è n pīngi. ³⁴ Pōkee e kēsā n gbēkearo, zaake gbē kè aō bú ke kpé vīnō è yā wà mó kōn a òò ³⁵ wà kpá zīrinōa, le aō kpá baadea lán à à bōkōte de nà. ³⁶ Levi bori Yusufu kè bō Sipiru būsun kú n té. Luda zīrinō tó kpāne Banaba. Tó pì bē Làakarikpaeri. ³⁷ À bú kè à vī yā, ben à mò à a òò kpà zīrinōa.

5

Anania kōn Safirao

¹ Gōgbē kè wē benē Anania kuu dō kōn a naō Safirao. A tōte yā, ² à à òò kokē kōn a naō dōnao, ben à gāa à à kpāaa kpà zīrinōa. ³ Ben Pita bène: Anania, bōyānzīn n tō Setān dōnne ae le se? N n tōte òò kokē, ben n ege tō Luda Ninine. ⁴ Gurō kè

née tɔtɛ pì yaro, n pónloo? Kè ní yà sǎ, lán ní yezi nà,
né kè kǒn à ɔɔroo? À kè dia n yā beee kɛna laasuu
dànguu? Èe kè gbɛnteen n ɛɛɛ tònɛro, Ludan ní tònɛ.
⁵ Kè Anania yā pì mà, à lèè à gà. Ben vĩa gbɛ kè aǎ yā
pì màno kù maamaa. ⁶ Gǔkparenɔ gè aǎ bisa dààla,
ben aǎ à sè wà gàa wà à vɛi.

⁷ Kè à kà lán awa aagɔ̀ bà, yáke mana sai à naõ mò à gè. ⁸ Ben Pita à là à bè: Ñ omε, a tɔte pì yà lán kè bàn yó? À wèlà à bè: Eè, lemε. ⁹ Ben Pita bènε: Bóyānzín a Luda Nini lè á gwàzi? Gbē kè aǎ n zǎ vīlínó kú kpεεle, aǎé n sé wà bonyo se. ¹⁰ Gwe gɔ̀ à lèè à aε, à gà. Kè gɔ̀kpareno gè, aǎ è à gà, ben aǎ à sè wà gàa wà à vīl a zǎ saε. ¹¹ Ben vīa sɔsi gbēno kù maamaa ní píngi kōn gbē kè aǎ yā pì mǎno ní píngi.

Dabuyǎn kōn yǎbōnsaen

¹² Luda žirinɔ e dabuyā kōn yābɔnsaenɔ keɛ pari gbēnɔ té. Yesudeenɔ è kōkakōaa ke ɛdole Sulemanu gbàdaan. ¹³ Gbē pāndenɔ è we wà nām̄maro, m̄de baade pīngi è n̄ tó nnaa sí, ¹⁴ m̄de gbē parii kè aɔe Dii Yesu náane keenɔ, gōgbēnɔ kōn nɔgbēnɔ n̄ pīngi, aɔègō kaara n̄ té. ¹⁵ Ben wà gyāreenɔ s̄ɛ kōn daebɔnɔ kōn gyāresɛbɔnɔ wà n̄ káɛ zén, ɛ tó Pita e ḡtɛɛ, à ninii e à da n̄ gbēkenɔla yānzi. ¹⁶ Parii b̄ w̄tɛ kè kú Yerusalemu saenɔn wà m̄ kōn gyāreenɔ kōn gbē kè zīnnɔ e ĩa daańmanɔ, ben aɔ k̄kōa n̄ pīngi.

Wéetamma mɔna ẓirinɔne

¹⁷ Ben sa'oriki kōn Sadusi gāli gbē kè aṣo de à gbē ũuno fēe wà nòsɛgṣaano kpànyo. ¹⁸ Aṣ zìrino kùkù aṣ n ká kpésiaan, ¹⁹ ben Dii malaika mò à kpé pì

zé wèñne gwāavĩ à n b́e à bè: ²⁰ À gá àgō kú Luda ua, à wèndi dufu pì yā o baade pínge. ²¹ Zĭrinŏ yā pì mà, ben aō gāa Luda ua kōngŏ idē'idē aōe yā daañne.

Kè sa'oriki kōn a gbēnŏ fēē, aō Isaraili gbāadeenŏ kōn n gbēnsinŏ kākōa, ben aō dogarinŏ zĭ aō gá zĭrinŏ b́e kpésiaan aō ḿnyo. ²² Kè dogari pìnŏ kà gwe, aōe n e kpénlo. Ben aō èara wà tà wà bèñne: ²³ Kè wa ka kpé pì kiia, wá è gbànŏ tatana gíngin a dākparinŏ kú kpēē, m̀de kè wá wè, wée gbēke enlo. ²⁴ Kè Luda ua dākparinŏ gbēnsi kōn sa'orikinŏ yā pì mà, aō b́idi kè lán yā pì de nà. ²⁵ Ben gbēke mò à bèñne: À ma! Gbē kè a n ká kpésiaa guunŏ kú Luda ua aōe yā daañne. ²⁶ Ben Luda ua dākparinŏ kōn n gbēnsio gāa wà n kúkū wà sùnyo yākete sai, zaake aōe vīa kee gbēnŏ, le aōton n pápa gbèoro yānzì.

²⁷ Kè aō sùnyo, aō n zé gbāadeenŏ aē, ben sa'oriki n lálā yāzi à bè: ²⁸ Wa giare pátipati à yā dañne kōn tó pìo, ben á tò yā pì kpé e daa Yerusalemula pínge, bensŏ á yezi à gbē pì ga yā diwaŏ? ²⁹ Ben Pita kōn zĭri kpaaanŏ wèñla wà bè: Luda yā bé à kō sio wà ma de gbēntee póla. ³⁰ Wa dezinŏ Luda bé à Yesu kè a à lògo lía á dè pì fēē. ³¹ Luda à sè à vèē a ɔplaazi Kíne Misiri ũ, le à Isarailinŏ gba zé aō ǹse líe, à n durunnŏ kēñne. ³² Yā pìnŏ sèedadeenŏn wa ũ, wapinŏ kōn Luda Nini kè Luda è kpá gbē kè aōe a yā maanŏao.

³³ Kè aō yā pì mà, aō pŏ fē maamaa, ben aō yezi wà n dede. ³⁴ Farisi kè wè bene Gamalieli kú n té. Ludayādann̄rimē, baade pínge è à tó nnaa sí. À fēē à zè à bè wà bŏ kōn gbē pìnŏo gĩa. ³⁵ Ben à bèñne: Isarailinŏ, à làakari ke yā kè á yezi à ke gbē pìnŏnea.

³⁶ À gurɔ e gi kero kè Tuda fɛɛ èe a zĩnda diɛɛ a ka. Wà tɛzi lán gɔɔn wàa plaaa bà. Kè wà à dè, ben à ibanɔ fàakɔa, ben yā yāa. ³⁷ À gbera Galili gbɛ Yudasi fɛɛ gbɛnarogurɔ à gbɛnɔ gàe à nàawa pari. À gà se, ben à ibanɔ fàakɔa nĩ pĩngi. ³⁸ Mɛɛ ooare tia, àton gbɛ pĩnɔ yā daro, à nĩ tó. Tó aɔ pɔyezi kɔn nĩ yākenanɔ bò gbɛntee kiiame, eé mì dɛ. ³⁹ Tó à bò Luda kiiame sɔ, é fɔ à kpánnɛro. À làakari ke zìkana kɔn Ludaozi. ⁴⁰ Aɔ à yā mà, ben aɔ zĩrinɔ sìsi aɔ nĩ gbɛ. Aɔ gĩnne aɔ yā o kɔn Yesu tóo, ben wà nĩ gbáɛ.

⁴¹ Zĩrinɔ bò gbáadeenɔ kiia kɔn pɔnnaao, zaake aɔ è wà kà kè wà wí damma Yesu tó yānzi.

⁴² Lán guu e dɔɔ nà aɔègɔ yā daanɛ Luda ua guu kɔn nĩ beɛnɔ, aɔègɔ Yesu baaru nnaa kpaaɛne kámmabosai, aɔè be àmbe Mesaya ũ.

6

Dɔnlɛri gɔɔn swɛɛplaaanɔ diena

¹ Gurɔ beee kè Yesu ibanɔ e kaara, aɔ Girikiyāmarinɔ e yāketɛ kaa aɔ Eberuyāmarinɔzi wà bè, tó wèe pɔblee kpaatɛɛ lán guu e dɔɔ nà, wè pā kpá nĩ gyaanɔɔzime. ² Ben zĩri gɔɔn kuri awɛɛplaaanɔ Yesudeenɔ sìsi nĩ pĩngi wà bè: À zé vĩ wà pā kpá Luda yāzi wà làakari dɔ pɔble kpaatɛtenaaro. ³ À gɔgbɛnɔ bɔ a té gɔɔn swɛɛplaa, gbɛ maaa kè ɔndɔ pèkɔrɛmɛma kɔn Luda Ninionɔ, lɛ wà nĩ diɛ zĩ pĩ gbɛnsinɔ ũ, ⁴ wé làakari dɔ aduakɛnaa kɔn Luda yā'onnenao. ⁵ Yā pĩ kɛnne nĩ pĩngi, ben aɔ Sitivĩ kè Luda Nini pèkɔrɛa kɔn ludanaanɛkenao sè kɔn Filipio kɔn Porokoruo kɔn Nikanɔ kɔn Timɔ kɔn Pamɛnao kɔn Antiokku gbɛ Nikola kè Yudanɔ

dɔnzizɛ sɛ yāao. ⁶ Wà gàańyo zĭrinŋ kiia, ben aɔ adua kèńne aɔ ɔ kèńma.

⁷ Luda yā e daagula, Yesu ìbanɔ e kaara Yerusalemu maamaa, ben sa'orinŋ Yesu yā sì paripari.

Sitivĩ kūna

⁸ Luda aubarika kɔn gbāaaɔ pèkɔre Sitivĩa, ben èe dabuyā kɔn yābɔnsaenŋ kɛɛ gbɛnŋ té.

⁹ Aduakɛkpɛ kee kuu kè wè be wɛɛenɛnŋ aduakɛkpɛ. Aɔ gbɛkenŋ bò Sireni kɔn Alesandariaɔ kɔn Silisia būsuo kɔn Asia būsuo. Ben aɔ ìbetɛ kpà kɔn Sitivĩo aɔ leokpakɔa kèo.

¹⁰ Mɔde aɔɔe à fĩro ɔndɔɔ kè Luda Nini à gbà yāanzi. ¹¹ Aɔ té kà gbɛnŋ, ben gbɛ pìnŋ bè:

Wá mà à bò Musa kɔn Ludao yā kpɛɛ. ¹² Aɔ Yudanŋ kɔn ñ gbɛnsinŋ kɔn ludayādannɛrinŋ làakari fɛɛ, ben aɔ gaa wà Sitivĩ kù, aɔ gaa ñ gbāadeenŋ kiia.

¹³ Ben aɔ mò kɔn sèedade egɛenŋ aɔ bè: Gbɛ kè bé ègɔ Luda kpé kɔn à dokao zaa boo yāana sai. ¹⁴ Zaake wá mà à bè Yesu Nazareti é kpé pì kaate à wa fɛɛakaarayā kè Musa dàwee liɛ sé.

¹⁵ Ben gbāadee kè aɔ vɛɛna gweenŋ wɛɛ pè Sitivĩa ñ pínɡi, aɔ è à uu de lán malaika uu bà.

7

Sitivĩ yā'ona gbāadeenŋ

¹ Ben sa'oriki Sitivĩ là à bè: N yā pìnŋ ò yāpuran yó? ² Ben à bè: Ma gbɛnŋ kɔn ma denŋ, à ma! Luda

Gakuide bò à mò wa dezi káaku Ibraĩzi gurɔ kè à kú Mesopotamia būsun, zaale à kpé à gá vɛɛ Arana.

³ À bènɛ: Ñ bɔ n būsun n danenŋ té ñ tá būsuo kè mé ɔɔannɛn. ⁴ Ben à bò Kaladia būsuo pì guu à gaa

à vɛɛ Arana. À de gaa gbɛra Luda sùo būsuo kè á

kún tiaa kè pìn. ⁵ Luda e bùsu pì tɔɔtɛ ke kpáa baa kèɛ doro, mɔde à à lé gbèɛ à bè eé gɔ à pɔ ũ kɔn à boriinɔ. Gurɔ beee sɔ Ibraĩ né vīro. ⁶ Luda bèɛ lán kè bà: N boriinɔ é nibɔ ble bùsu pānden. Gwen aɔé zò blen, weé wéé tām̃ma ai wè wàa plaa. ⁷ Luda bè é ĩa da borii kè aɔé zò bleñnenɔa, Ibraĩ borii pìnɔ é bɔe wà mó wà dɔnzi kɛare gura kè pìn. ⁸ Ben Luda bāngukɛna yā dà Ibraĩne a bà kuunao sèeda ũ. Kè à Isaaku ì, à bāngu kènɛ à gurɔ sɔraagɔdee zĩ. Len Isaaku kè Yakubunɛ lɛ dɔ, ben Yakubu kè wa dezi káaku gɔɔn kuri awɛɛplaaanɔnɛ lɛ se dɔ. ⁹ Ben wa dezi káaku pìnɔ nɔsɛgɔaanɔ kpà kɔn n gbèndo Yusufuo, aɔ à yà wà tào Igipiti. Ludaa kúo ¹⁰ à à bɔ à nawɛa pínɡi guu. Luda Yusufu pì gbà ɔndɔɔ à tò à nna kɔn Igipiti kí Fili'aunao, ben à à diɛ Igipiti bùsu gbènsi ũ kɔn a bɛ uao. ¹¹ Ben dekaa kà Igipiti kɔn Kanaa bùsuo pínɡi. Nawɛa kè bíta, wa dezi pìnɔ e póke e wà blèro. ¹² Kè Yakubu mà pówɛ kú Igipiti, à wa dezi pìnɔ zĩ gwe. Aɔ gana káakudeen gwe. ¹³ À gèñ plaadeen Yusufu a zĩnda ɔdɔa a vlinɔnɛ, ben Fili'auna Yusufu danɛnɔ dɔ. ¹⁴ Ben Yusufu gbɛ zĩ a de Yakubua à mó kɔn a danɛnɔ n pínɡi. Aɔ pínɡi gɔɔn baaagɔ akuri asɔromɛ. ¹⁵ Ben Yakubu gàa Igipiti. Gwen à gàn kɔn wa dezi pìnɔ n pínɡi. ¹⁶ Wà sù kɔn n gèɔɔ Sekemu, ben wà n vīi gbèwɛ kè Ibraĩ lù mira ũ guu Amɔ nénɔa à fīa bònɛ kɔn kondogio.

¹⁷ Kè lé kè Luda e gbè Ibraĩne gurɔ kà kī à papa, wa borii pari kù à kàara Igipiti maamaa. ¹⁸ Ben kí dufu kè Yusufu dɔroo kpata blè Igipiti. ¹⁹ À pāsī kɔn wa boriio à wéé tà wa dezinɔa, à tò aɔ n nénɔ kwè aɔ gaga. ²⁰ Gurɔ beeean wà Musa ì à àisi maa.

Wà à gwà a de be mɔ aagɔmɛ. ²¹ Kè wà à zinna, ben Fili'auna nénɔgbɛ à sè à à gwà a zīnda né ũ. ²² Wà Igipitinɔ ɔndɔɔ dà Musanɛ píngi, à gɔ̀ gbɛnsi ũ yā'ona guu kɔ́n yākenao.

²³ Kè à kà wè baplaa, à dà a nòsɛ guu à gá a Isaraili daanɔ gwa. ²⁴ Kè à è Igipiti gbɛ e ĩa daa a gbɛ mèn dooa, ben à yā sì kɔ́n a gbɛo à gɛɛ bòa à à dè. ²⁵ Kè Ludaa yezi à a gbɛnɔ mì sí à gāzī, èe daa aɔɔ dɔmɛ, mɔde aɔɔ dɔro. ²⁶ Kè guu dɔ, Isaraili gɔɔn plaaanɔ e swèe kɛɛ, ben a mò à n yókɔa à agbaa kpà́nɛ à bè: Ma gbɛnɔ, à kè dia ée ĩa daakɔa kɔ tɛɛɛ? ²⁷ Ben gbɛ kè èe ĩa daa a gbɛndooa ɔ yīpa Musazi à bè: Dé bé à n kɛ kɪ yāgɔgɔri ũwee? ²⁸ N yezi n ma de lán n Igipiti gbɛ dè nà gīan yó? ²⁹ Kè Musa yā pì mà, à bàa lè à tà Midià b̀usun. Gwen à négɔgbɛnɔ ìn gɔɔn plaa.

³⁰ Wè baplaaa gberan malaika bò à mòzi gbáan Sinai kpīii saɛ gyanto té guu. ³¹ Kè Musa dabuyā beee è, à bò à saɛ. Kè à sɔ̀zi à gwa, à Dii kòto mà à bè: ³² Mámbe n dezinɔ Ibraĩ kɔ́n Isaakuo kɔ́n Yakubuo Luda ũ. Vĩa Musa kù èe lugalugaa, èe fɔ̀ à wéɛ sè à gwàro. ³³ Ben Dii bènɛ: N n kyatee bɔbɔ, zaake guu kè n zen kú adonamɛ. ³⁴ Ma wétamma kè wèe mɔɔ ma gbɛ kè aɔɔ kú Igipitinɔnɛ è sãnsãn ma n m̀bona mà, ben ma mɔ mà n mì sí. Mé n zī Igipiti sa. ³⁵ Musa kè aɔ̀ gɪnɛ yā wà bè, dé bé à à kè kɪ yāgɔgɔri ṹnɛ pìn Luda yā ònɛ malaika kè bò à mòzi gyanto guu gāzī, à à zī kína kè eé n gbarɛ ũ. ³⁶ Àmbe à b̀ónyò à yābɔnsaɛnɔ kɔ́n dabuyānɔ kè Igipiti kɔ́n Isia Tēaaɔ kɔ́n gbáa guuo wè baplaa. ³⁷ Musa pì bé à bè Isarailinɔnɛ, Luda é n gbɛke sé annabi ũ lán a bà. ³⁸ Musa pì kú kɔ́n gbɛ kè aɔ̀ kakɔana pìnɔɔ gbáan, à

kú gwe kōn wa dezinŋ kōn malaika kè yā ònē Sinai kpii musuo. Àmbe à yā wëndideenŋ sî à kpáwa.

³⁹ Wa dezinŋ e à yā maro, ben aō gîzi aō laasuu èara à tà Igipiti. ⁴⁰ Aō bè Arunanē: N̄ tãa kenŋ kewe aō dowe aē, zaakē Musa kè wa bōē Igipiti, wá dō yā kè à à lèro. ⁴¹ Gurŋ beeean aō tãa pì lán zùswarene bōrŋ bà, ben aō saa òa aō zĩbaa kè pó kè aō kè n̄ zĩndane pì yā musu. ⁴² Ben Luda kpēē línē à tò aō dōnzi kè ludambē pónōne lán wà kè annabinŋ takada guu nà wà bè:

Isarailinŋ, èe kē māmbe a saa òma gbáan wè baplaaro.

⁴³ Tãa Mōlēki bisa kutaan á sēna kōn sōsōne tãa Refā kè a zēo takao. Dii kè á pì a dōnzi kēñnenŋ yānzin mé tó wà táao Babilōnu kãa kpa.

⁴⁴ Wa dezinŋ Luda bà kuunañyo kutaa vī gbáan. Luda à taka òdōa Musanē, ben wà kè lán Ludaa ònē nà. ⁴⁵ Kutaa pì gō Yōsuanē kōn wa dezinŋ, ben aō mò wà bori pānde kè Luda pēmmañnenŋ būsū sīmma. Kutaa pì kú gwe ai Dauda gurŋ. ⁴⁶ Dauda pì nna kōn Ludao, ben à wēē kēa lē à e à kpé bo Yakubu Ludanē. ⁴⁷ Sulemanu bé à kpé pì bōnē. ⁴⁸ Mōde Luda Musude ègō kú kpé kè gbēnteenŋ bò guuro, lán annabi ò nà:

⁴⁹ Dii bè:

Musu né ma kíblekitame,
tōtē né ma tintime,
Kpé kparee takan é bomēē?
Mákpān ma pitakii kún?

⁵⁰ Māmbe ma pō píngi kèroo?

⁵¹ Ludayādarisainŋ a ũ! A nōsē wēnaro! A swā gbāame! Èègō gii Luda Ninizi, èègō kēē lán a dezinŋ

bà. ⁵² Annabi kpareen a dezinŋ gí wée tāazi? Aō gbē kē aō gĩakε wà Gbē Maa mɔna yā ò pìnŋ dèdε. Adee pìn a bŋ à kpεε a à dε sa. ⁵³ A doka kē malaikanŋ sùo sì, mɔde ée zīi kε à yāaro.

Sitivĩ papana gbèo

⁵⁴ Kē aō yā pì mà aō pŋ fēzi, aō swaa sòzi. ⁵⁵ Ben Luda Nini dì Sitivĩa à wée pè ludambεεa, ben à Luda gakui è kōn Yesuo zεna à ɔplaazi. ⁵⁶ Ben à bè: À ma! Ma ludambεε è wēna, Gbēntee Né zεna Luda ɔplaazi. ⁵⁷ Ben aō ɔ tàta n swāle aō wii gbāaa lè, ben aō kùsia lɛdole. ⁵⁸ Aō à gāe wà bŋŋ wéte kpεε, ben aōɔe à pápaa gbèo lε wà à dε. Aō n uta isinŋ bŋ wà kàe òwazi kē wè benε Solu saε. ⁵⁹ Kē aōɔe Sitivĩ pápaa gbèo lε, à adua kē à bè: Dii Yesu, n ma ninii sí. ⁶⁰ Ben à kùε à wii gbāaa lè à bè: Dii, nton n durun kèkii daro. Yā beee ona gberan à gā.

8

¹ Solu kú gbē kē aō Sitivĩ dènŋ kpεε.

Solu wéetāmma mɔna Yesudeenŋε

Zī beeean wà nà wéetāna sɔsi gbē kē aō kú Yerusalemunŋa maamaa. Zīrinŋ baasi, aō fāakŋa n pínŋi Yudea kōn Samaria būsunŋ guu. ² Ludayādari kenŋ Sitivĩ vīi aō à gè ɔŋ dŋ kōn wii gbāaaŋ. ³ Ben Solu aīa kē kōn sɔsi gbēnŋ kaatenao. Ègŋ gēε ua kōn uao àgŋ gŋgbēnŋ kōn nŋgbēnŋ kŋkŋu àgŋ n gáεε à gá à n ká kpésiaan.

Baarunnakpana Samaria būsun

⁴ Gbē kē aō fāakŋaanŋ gāa wà Yesu baaru kpà gu sānda pínŋin. ⁵ Filipi gāa Samaria būsū wéte ken, ben à Mεsaya waazi kēnŋε. ⁶ Kē gbēnŋ Filipi yā mà,

bensō aō dabuyā kē à kēnō è, aō làakari dō yā kē èe ooa kōn nōsēo do. ⁷ Zaake gbē kē aō zīnnō gòrīma kōn wii gbāaaonō pari, bensō gbē kōōkūnanō kōn erēnō kēkōa pari. ⁸ Ben wà pōnnaa kē maamaa wéte pì guu.

⁹ Gōgbē kee kú gwe zaa zi wè bene Simō. Ègō dabuyā kee à bō Samariadeenō sae, ben à a zīnda diē gbē bēēdee ũ. ¹⁰ Né fēte gbēnsi pīngi è làakari dō à yāa aō be: Gbē pì né gbē kē wè bene Luda Gbāabitadeeme. ¹¹ Dabuyā kē ègō kee n té zaa gikēna n kū gbāa. ¹² Mōde kē aō kpata kē bō Luda kiia baaru kē Filipi kpàhne kōn Yesu Kirisi tōo mà, aō sī, ben aō batisi kē gōgbēnō kōn nōgbēnō n pīngi. ¹³ Baa Simō yā pì sī à batisi kē, ben à nà Filipia. Kē à dabuyā kōn gbāa yā bīta kē Filipi e keēnō è, yā pīnō bō à sae.

¹⁴ Kē zīrinō mà zaa Yerusalemu Samariadeenō Luda yā sī, aō Pita kōn Yohanao zīrīma. ¹⁵ Kē aō kà gwe, aō adua kēhne lē aō Luda Nini e yānzi. ¹⁶ Wà n batisi kē yā kōn Dii Yesu tōo, mōde Luda Ninii e di aō gbēkearo. ¹⁷ Kē aō o kērīma, ben aō Luda Nini è sa. ¹⁸ Kē Simō è aō Luda Nini è kōn zīrinō onammanao, ben à mōhne oō ¹⁹ à bè: À ma gba gbāaa pì se, lē gbē kē ma o kēa é Luda Nini e. ²⁰ Ben Pita bène: N o kaatenyo, zaake née daa né ludangbaa lú kōn oōome. ²¹ N o kú zī pì guuro, n baka kú à guuro, zaake n nōse maa Ludanero. ²² N kpē li n yā zaaa pīne n adua kē Diia, ke eé sūu kenyo kōn n laasuu beee takao gwē? ²³ Zaake má è kē sēwēē kāsāa kú n guu, durun bà kànnē. ²⁴ Ben Simō bè: À adua kēme Diia lē yā kē á ò ke tón ma lero yānzi.

²⁵ Kē Pita kōn Yohanao Dii sèeda kē aō à yā dàhne,

ben aō òara aōe taa Yerusalemu, aōe baaru nnaa kpaa Samaria lakutunŋ guu pari.

Filipi kōn Etiopia gbāade keo

²⁶ Dii malaika yā ò Filipine à bè: Ñ fεε ñ gá sōomεε kpa. Ñ zé kè bò Yerusalemu à gaa Gaza sé, zé kè bōε gbáan. ²⁷ Ben à dà zén. Etiopia gbēkee té zé pìn. Etiopia būsú kína kè de nōgbē ūu kè wè benε Kandase begwarimε, à auziki dākparinŋ gbēnsimε. À mò à dōnzi kè Yerusalemu, ²⁸ ben à liara èe taa vēena a sōgoro guu, èe annabi Isaya takada kyó kεε. ²⁹ Ben Luda Nini bè Filipine: Ñ gá ñ sō sōgoro kèkāazi. ³⁰ Ben Filipi bàa lè à gaa. À mà èe annabi Isaya takada kyó kεε, ben à à là à bè: Ñ kyó kè néε kεε bōkōtε dōó? ³¹ À wèàla à bè: Tó gbēkee e à bōkōtemero, mé fō mà à dōrŋ dōó? Ben à Filipi sìsi à gè à vēε à sac. ³² Yā kè èe à kyó kεε pìn yè: Lán sãa kè wèe gaa à kòto kpá bà, lán sãε bōrŋ kè wèe à kã kēε bà, à yīte kpē èe lé wēkōaro.

³³ Wà wí dàa,

wèe yākpae keo a zéaro.

Dé bé eé fō à à gurŋ gbēnŋ yā oo?

Zaake wà à wēndi bò anduna guu.

³⁴ Ben gōgbē pì bè Filipine: Ñ omε, dé musun annabi yā beee ò sō? À zīndan yó ke gbē pāndemε?

³⁵ Naana Luda yā pìà Filipi Yesu baaru nnaa kpānε.

³⁶ Kè aōe gaa aε, aō kà í kiia, ben gōgbē pì bè: Ñ í gwa kè. Bó bé eé kpámε mà batisi kεε? ³⁷ Ben Filipi bènε: Tó n yā pì sì kōn nòseŋ do, né fō. À wèàla à bè: Má sì kè Yesu Kirisi né Luda Néme. ³⁸ Ben à bè wà

góro zε. Ben aĩ plaa ń pĩngi aĩ pĩta wà gẽ ń. Ben à à batisi kè. ³⁹ Kè aĩ bikũ baa, ben Dii Nini Filipi kpà guuzi, gōgbẽ pì e à e doro, ben ponnaa guu à gẽ zéla. ⁴⁰ Filipi a zĩnda è zε Azotu, ben à gaa à Yesu baaru nnaa kpà wéte kōn wéte ai à gaa à kào Sizarea.

9

*Yesu bɔ à mɔna Soluzi
(Zĩr 22:6-16, 26:12-18)*

¹ Gurɔ beee a sɔ Solu e pɔ bɔɔ a yĩn, èe yã pãĩ oo Dii ibanɔ dɛdɛna yã musu. À gaa sa'oriki kiia, ² à gbèkaa à takada kè Damasiku aduakɛkpɛdeenɔnɛ à kpáawa, ɛ tó à zé pì deenɔ è gwe, gōgbẽnɔ kōn nōgbẽnɔ ń pĩngi, eé ń kũkũ à suńyo Yerusalemu. ³ Kè à dà zén, èe gaa à kà kĩ kōn Damasikuo, ben kãndo gupuraa bò ludambɛ à damala. ⁴ À bò à lèɛ, ben à kòto mà à bènɛ: Solu, Solu, bó bé à tò nées wéɛ tãamaa? ⁵ Ben à bè: Dén n ũu, Dii? Ben à wèàla à bè: Mámbe Yesu kè nées wéɛ tãaa ũ. ⁶ N fɛɛ n gẽ wéte guu, weé onne yã kè né kɛ. ⁷ Gbẽ kè aɔɔe gaa lɛdoonɔ gò sãii. Aĩ kòto pì mà, mɔde aɔɔe gbẽke ero. ⁸ Kè Solu fɛɛ, à a wéɛ wẽ, ben èe guu ero. Ben wà à kũ a ɔɔa wà gaa Damasiku. ⁹ À kè gurɔ aagɔ gu'ena sai, èe pɔ blero èe í miro.

¹⁰ Yesude kee kú Damasiku kè wè benɛ Anania. Dii yã ònɛ wéɛgupu'ena guu à bè: Anania. Ben à wèàla à bè: Maɛ kè, Dii. ¹¹ Ben Dii bènɛ: N fɛɛ n da zé kè wè be Súusun ai Yudasì bɛ ua n Taasu gbẽ kè wè benɛ Solu gbeka. Èe adua kɛɛ gwe. ¹² Wéɛgupu'ena guu à n e, n mɔ n ɔ kèa ɛ à guu e. ¹³ Ben Anania bènɛ: Dii, má mà wà gbẽ pì yã ò pari, lán à yã zaaa

kè n gbě kè aṣo kú Yerusalemunṛne nà. ¹⁴ Sa'orikinṛ à gbà zé à gbě kè aṣo n sisii gura kènṛ kùkù. Beee yānzin à mòzi. ¹⁵ Ben Dii bène: Ñ gá, zaake ma gbě pì sè à gá ma tó bṛ bori pāndenṛne kṛn n kínanṛ kṛn Isarailinṛome. ¹⁶ Lán eé wéetāmma e ma tó yānzi nà mé ṛṛane. ¹⁷ Ben Anania bṛ à gàa à gè ua pìn, à ṛ kè Solua à bè: Solu ma gbě, Dii Yesu kè bṛ à mṛnzi zén gurṛ kè née mṛṛ kè, àmbe à ma zīlè n guu e Luda Nini summa yānzi. ¹⁸ Gwe gṛṛ pṛ bṛe à wéen lán kpòtèe bà aṣ lèe, ben à guu è. Ben à fèe à batisi kè. ¹⁹ Kè à pṛ blè, à gbāaa è.

Solu waazikena zaa Damasiku

Solu gurṛplaa kè kṛn Damasiku Yesudeenṛ, ²⁰ ben à nà Yesu yā waazikēnaa gṛṛ Yudanṛ ad-uakekpēnṛ guu, à bè Yesu né Luda Némē. ²¹ Yā pì bṛ gbě kè aṣo mṛnṛ sae aṣ bè: Gbě beee bé èe gbě pì sisirinṛ ásarū kē Yerusalemuṛoo? Àmbe èe mó kè à n kùkù à tányo sa'orikinṛ kiiaroo? ²² Solu sṛ gbāaa ègṛ kaara, ben à yā Yuda kè aṣo kú Damasikunṛ fù à ṛṛaṛne kè Yesu né Mesayamē.

²³ Gurṛ plaa gbēra Yudanṛ lé kpàkṛsṛzi aṣ à dē, ²⁴ ben à n lékpakṛsṛnaazii pì mà. Aṣo wéte bīilenṛ dākpaa fāantē kṛn gwāavīo lē wà à dē yānzi. ²⁵ Gwāavīn Solu gbēnṛ à dà gbīin wà à gbàre kṛn bào bàazi bṛna bīi musu.

Solu waazikena zaa Yerusalemu

²⁶ Kè à kà Yerusalemu, à wéte à na Yesudeenṛa, ben aṣ vīa kènē n pīngi, aṣo à Yesudeke wée síro. ²⁷ Ben Banaba à sè à gāao zīrinṛ kiia, à gbāṛne lán Solu Dii è zén nà kṛn yā kè Dii ònēo kṛn lán à Yesu yā ò gupuraa nà zaa Damasikuo. ²⁸ Ben Solu gè n té à līgānyo Yerusalemu à yā ò gbēnṛne kṛn Dii tóo

gupuraan. ²⁹ Kè à yā ò Yuda Girikiyāmarinɔnɛ à leokpakɔa kènyo, ben aɔɔe wɛtɛɛ wà à dɛ. ³⁰ Kè à gbɛnɔɔ dɔ, aɔ gaa wà zɛnɛ Sizarea, ben à tà Taasu.

³¹ Beee gɛra sɔsi kè kú Yudea kɔn Galilio kɔn Samaria bɔsuo kuu aafia pɔngi. Aɔɔe gbāa kuu wɛe gaa aɛ vɔakena Diine guu, aɔɔe kaara kè Luda Nini n lāakari kpàɛnɛ yānzi.

Ainɛa kɛkɔana

³² Pita è lili o wɛtɛ kɔn wɛtɛo pɔngi, ben à gaa Luda gbɛ kè aɔ kú Lidano gwa. ³³ À gɔgbɛ kè wɛ benɛ Ainɛa è gwe, à kɔ kù kaɛna wɛ sɔraagɔ. ³⁴ Ben Pita bènɛ: Ainɛa, Yesu Kirisi n kɛkɔa. N fɛɛ n n pè koko. Ben à fɛɛ gɔɔ. ³⁵ Lidadeenɔ kɔn Sarɔnudeenɔ à è, ben aɔ lɛ wà aɛ dɔ Diia.

Tabita fɛna gaan

³⁶ Nɔgbɛ Yesude kee kú Yɔpa à tɔn Tabita, kɔn Giriki yāo sɔ Dɔkasi. Tɔ pì bè zɔ. Yā maa kɛna pèkɔrɛa, bensɔ à takaasideenɔ wɛnda dɔ. ³⁷ Gurɔ beeean à gyāa kè à gà. Kè wà à zú ò, wà à sè wà dàɛ kpé musu guu. ³⁸ Yɔpa sɔɔ zā kɔn Lidaoro. Kè Yesudeenɔ mà Pita kú gwe, aɔ n gɔɔn plaaanɔ zɔa aɔ wɛɛ kɛa wà bè: N mɔ wa kiia kpakpaa. ³⁹ Ben Pita fɛɛ à gaaɔyo. Kè à kà, wà didio kpé pì musu. Ben gyaanɔnɔ sɔzi n pɔngi kɔn ɔɔ dɔɔɔ, aɔ uta kɔn pɔkāsāa kè Tabita kè gurɔ kè à kpé kúnyonɔ òdɔanɛ. ⁴⁰ Pita pèmmā à n bɔɛ bàazi. À kùɛ à adua kè, ben à aɛ dɔ gè pìà à bè: Tabita, n fɛɛ. Kè à wɛɛ wɛ, à Pita è, ben à fɛɛ à vɛɛ. ⁴¹ Pita à kù a ɔɔa à à fɛɛ à à zè. Ben à Luda gbɛ pìnɔ sɔsi kɔn gyaanɔnɔ, ben à à kpāmāma

bēε. ⁴² Yā pì dà Yɔpala píngi, ben wà Dii náane kè gwe pari. ⁴³ Pita gurɔplaa kè gwe zaa Simɔ Āa bε.

10

Pita kɔn Kɔneliu

¹ Gbēkee kú Sizarea à tɔn Kɔneliu. Àmbe soza gáli kè wè be Itali gáli gbēnsi ũ. ² Gbē pì né ludayādarime, ègɔ Luda vīa vī, àpì kɔn a bēdeenɔ n píngi. È gba da maamaa, bensɔ ègɔ adua kεε gēn baaagɔ. ³ Zīkea fāantē mò aagɔ à Luda malaika è tētētē wéegupu guu, à gē a bε à bène: Kɔneliu. ⁴ Ben Kɔneliu wée bìia kɔn vīao, ben à bè: Bómεε, Dii? À wèàla à bè: N aduakεna kɔn n gbadana gbēnɔneɔ kà Luda kiia, ben à sì. ⁵ N gbēnɔ zī Yɔpa sa, le aɔ Simɔ kè wè benε Pita sísi. ⁶ À pita gbē kè wè benε Simɔ Āa bε. À bεε kú ísia léa. ⁷ Kè malaika pì tà, Kɔneliu a zīkeri gɔɔn plaa kenɔ sisi kɔn soza ludayādari kè nazio. ⁸ Kè à yā pì tɔkēnne píngi, ben à n zī Yɔpa.

⁹ Kè guu dò, ben aɔ dà zén aɔ kà kīi kɔn wéte pìo. Gurɔ beee kè ɔfāntē kà mīdangura, Pita dì kpé musu le à adua ke. ¹⁰ Nɔaa e a dεε à yezi à pò ble, ben gurɔ kè wèe pòblee kεε à wéegupu è. ¹¹ À ludambεε è wēkɔana, pókee e pitaa lán bisa bíta bà. Bà dɔɔna a gētēε mèn siigɔɔna píngi, èε suu gīzī. ¹² Pó bori píngi kú à guu, nòbɔnɔ kɔn pótāa'onkuseano kɔn bāano. ¹³ Ben wà bène: Pita, n fεε n dε n só. ¹⁴ Ben Pita bè: Agya Dii. Mée tē pò ke pò gbāsī ble zikiro. ¹⁵ Ben à kòto pì mà à gēn plaadeeo dɔ wà bè: Pó kè Luda bè à zēna, nton à tē

boro. ¹⁶ À kè lɛ gɛ̀n aagɔ̃, ben kãndo wà pɔ̀ pì gà wà tào ludambɛ.

¹⁷ Pita e bídi kɛɛ wéegupu kè à è pìà, ben Kɔ̀neliu zìri kè aɔ̃ Simɔ̃ bɛɛ gbèkanɔ̃ kà gɔ̃ɔ̃, aɔ̃ zɛna gānulea.

¹⁸ Aɔ̃ lɛ zù wà gbèka tó gwen Simɔ̃ kè wè benɛ Pita pìtan. ¹⁹ Ai tia Pita e laasuu lɛɛ wéegupu kè à èà, ben

Luda Nini bènɛ: Gɔ̃ɔ̃n aagɔ̃ɔ̃nɔ̃ e n gbekaa. ²⁰ Ñ pita ñ gányo seka sai, zaake māmbe ma ñ zĩmma. ²¹ Ben

Pita pita à gàà gbɛ̀ pìnɔ̃ kiia à bè: Māmbe gbɛ̀ kè ée gbekaa ũ. Bóyānzin a mɔ̃ kèzi? ²² Aɔ̃ bè: Sozanɔ̃

gbɛ̀nsi Kɔ̀neliu bé à wa zĩ. Gbɛ̀ maaamɛ, à Luda vĩa vĩ. Yudanɔ̃ pínɡi è à tó nnaa sí. Luda malaika bènɛ

à n sísí ñ mɔ̃ a bɛ lɛ à n yā ma. ²³ Ben Pita gɛ̀nyo ua à ñ yàari kè.

Kè guu dɔ̃, à fɛɛ à dànyo zén. Yɔpa Yesude kenɔ̃ gàao lɛdo. ²⁴ À gurɔ̃ aagɔ̃deen aɔ̃ kà Sizarea. Kɔ̀neliu

a danɛnɔ̃ kɔ̃n a gbɛ̀nna fɛ̀fɛ̀nɔ̃ kàkɔ̃a èè ñ dāa. ²⁵ Kè Pita gɛ̀ ua, ben Kɔ̀neliu gàà à dààlɛ à kùɛ à aɛzĩ.

²⁶ Ben Pita à fɛɛ à bè: Ñ fɛɛ ñ zɛ. Gbɛ̀nteen ma ũ se. ²⁷ Èe yā ooo ai aɔ̃ gàà wà gɛ̀o kpén, ben à gbɛ̀nɔ̃ lè

kakɔ̃ana gwe paripari. ²⁸ À bènnɛ: Á dɔ̃ kè Yudanɔ̃ zé vĩ aɔ̃ yākɔ̃tɛ kɔ̃n bori pāndeo ai aɔ̃ gɛ̀ ñ uaro.

Mɔ̃de Ludaa òdɔ̃amɛ màton gbɛ̀ke gbāsĩ gwa ke mà à tè boro. ²⁹ Beee yānzi kè wà ma sísí, ma mɔ̃ seka

sai. Má yezi mà yā kè a ma sisia ma sa. ³⁰ Ben Kɔ̀neliu bè: À gurɔ̃ siigɔ̃deen yè, kè mée adua kɛɛ ma

bɛ ɔ̃fāntɛ mɔ̃ aagɔ̃ mɔ̃ndaa'i. Ben kãndo ma gbɛ̀ke è zɛna ma aɛ à pókāsāa kè èè té kɛɛ dana ³¹ à bè:

Kɔ̀neliu, Luda n aduakɛna sì, n gbadana kànɛ. ³² Ñ gbɛ̀nɔ̃ zĩ Yɔpa Simɔ̃ kè wè benɛ Pita sísí. À pita Simɔ̃

Āa bɛ zaa ísia léa. ³³ Ben ma gbɛ̀nɔ̃ zĩmma gɔ̃ɔ̃. Lán

n mɔ nà à kè maa. Tia sa wa píngi wá kú kè Luda dōna guu, lɛ wà yā kè Dii ònnɛ n owee ma yānzi.

Pita yā'onaa

³⁴ Pita nà yā'onaa à bè: Má sì yāpura sa kè Luda è gbēke wée gwaro. ³⁵ Bori sānda píngi té gbē kè èe vīa kɛɛɛ, bensō è yā maaa kɛɛ, adee yā bé è kánɛ. ³⁶ N lékpāsā kè Ludaa kè Isarailinɔnɛ dō, à kenaa nna Yesu Kirisi gāzī baaru nnaa kpānɛ. Àmbe bori sānda píngi Dii ũ. ³⁷ Á yā kè kè Yudea gu sānda píngi dō, lán à nàa nà zaa Galili Yaaya waazikena batisikena yā musu gbera. ³⁸ Á dō lán Luda a Ninii pisi Yesu Nazaretia nà, ben à kú kōn gbāaaò à gāa wéte kōn wéteò, à yā maaa kēnɛ à gbē kè Ibilisi n gāsā fīnɛ n kpɛɛnɔ kēkōa, zaake Ludaa kúo. ³⁹ Wámbe yā kè kè Yudea būsun kōn Yerusalemuo píngi sèedadeenɔ ũ. Wà à lògo lía wà à dè, ⁴⁰ ben Luda à fɛɛ bōna gaan à gurɔ aagōdee zī à tò à a zīnda òdɔawe. ⁴¹ Èe kɛ gbē sānda píngi bé à à èro, sé wamɔwa kè Luda gīake à wa se à sèedadee ũunɔ. À fɛɛna gaan gbera wa pò blè wa í mío. ⁴² Ben à diewe wà waazi kɛ gbēnɔnɛ wà oñnɛ kè ambe gbē kè Ludaa diɛ gbē bēɛnɔ kōn gèwāadeenɔ píngi yākpækɛri ũ. ⁴³ Annabinɔ píngi à yā ò aō bè gbē kè aō à náanɛ kēnɔ durunɔ é kēm̃ma à tó gāzī.

Luda Nini pitana bori pāndenɔ

⁴⁴ Gurɔ kè Pita kpé èe yā pì oonɛ, Luda Nini pita gbē kè aōɔe yā pì maanɔa n píngi. ⁴⁵ Yā pì bò Yuda Yesudee kè aō mò kōn Pitaonɔ saɛ, kè baa bori pāndenɔn Luda a Ninii pisi m̃ma gbaa ũ yānzi. ⁴⁶ Zaake aō mà aōɔe yāke borii oo aōɔe Luda yābɔnsaɛ kenanɔ oo. Ben Pita bè: ⁴⁷ Gbē pìnɔ Luda

Nini è lán wa bà. Dé bé é f̃ à gínne n̄ batisikenazi?
 48 Ben à bè wà batisi k̄n̄n̄ k̄n̄ Yesu Kirisi t̄so. Ben
 ā w̄é k̄a à gur̄plaa k̄n̄yo.

11

Pita bori pādenƆ yā gbāna Yuda YesudeenƆ

1 ZīrinƆ k̄n̄ Yesudee k̄e āso kú YudeanƆ mà
 lán bori pādenƆ Luda yā sì nà se. 2 K̄e Pita sù
 Yerusalemu, gb̄ k̄e ā z̄ k̄n̄ bānguk̄yāonƆ à taari
 è 3 ā bè: N ḡe ḡef̄oodeenƆ b̄e n p̄o bl̄n̄yo. 4 Ben Pita
 f̄e èe yā p̄i b̄ok̄t̄eēn̄ z̄éaz̄e à bè: 5 Má kú Ȳpame,
 m̄e adua k̄e, ben ma w̄égupu è. Ma p̄oke è lán
 bisa b̄ita bà, bà d̄o d̄ona à ḡēt̄e m̄en̄ siiḡonƆ, à b̄o
 ludamb̄e èe pitaa ma kiia. 6 Ma w̄é p̄ea t̄ii, ma
 n̄ob̄onƆ è à guu, s̄et̄ep̄onƆ k̄n̄ p̄otaa'onkuseanƆ k̄n̄
 b̄aanƆ. 7 Ben ma k̄oto mà wà bème: Pita, n̄ f̄e n̄ de n̄
 só. 8 Ben ma bè, agya Dii, t̄e p̄o kes̄o p̄o gb̄as̄i kee e ḡe
 ma lén zikiro. 9 K̄oto p̄i b̄ona ludamb̄e ḡen̄ plaadee
 bè d̄o, p̄o k̄e Ludaa k̄e k̄e à ḡo w̄asawasa, m̄aton à t̄e
 boro. 10 À k̄e l̄e ḡen̄ aaḡo, ben wà èara wà gà p̄ingi
 wà t̄ao ludamb̄e. 11 Gur̄ beee zakan ḡon̄ aaḡo k̄e
 wà n̄ z̄ima b̄ona SizareanƆ mò ua k̄e má kún. 12 Ben
 Luda Nini bème mà ḡáyo seka sai. Wa gb̄e ḡon̄
 sw̄edoo k̄ekiinƆ ḡaamao l̄edo se, ben wa ḡe gb̄e k̄e
 gb̄e p̄inƆ z̄imaa b̄e. 13 Ben à òwe lán a malaika è nà,
 à b̄o à m̄oazi a kp̄en̄ à òare à gb̄e z̄i Ȳpa à ma sísi,
 14 l̄e mà yā k̄e eé a mì sí oare, api k̄n̄ a b̄edeenƆ n̄
 p̄ingi. 15 K̄e ma na yā'onaa, Luda Nini p̄it̄am̄ma lán
 à pitawa k̄aku nà. 16 Ben yā k̄e Dii ò k̄e d̄omagu k̄e
 à bè, Yaaya gb̄en̄ batisi k̄e k̄n̄ ío, api s̄o é wa batisi
 k̄e k̄n̄ Luda Ninio. 17 K̄e Luda gba d̄on̄k̄o k̄ēn̄e k̄n̄
 wam̄wa k̄e wa Dii Yesu Kirisi náane k̄en̄, dén ma

ũ mà fĩ mà gí Ludanē? ¹⁸ Kè aĩ yā pì mà, aĩe yāke o doro, ben aĩ Luda tĩ bò wà bè: Wà è Luda èara à bori pāndenŋ gbà zé dŋ aĩ nòse liē aĩ wèndi kè è yāaroo e.

Antikudeenŋ zena kŋn Yesuo

¹⁹ Wétāmmana kè fēē Sitivĩ gaa gbera bé à tò gbēnŋ fāakŋa wà tà Fenisia būsun kŋn Sipiru būsuo kŋn Antiokuo, aĩe Luda yā oo Yudanŋne ntēē. ²⁰ Mōde aĩ gbē kenŋ né Sipiru būsuo kŋn Sireni būsuo gbēnŋne, ben aĩ gāa Antioku aĩe yā oo bori pāndenŋne se dŋ, aĩe Dii Yesu baaru nnaa kpaañne. ²¹ Dii e ɔ daarmma, ben gbēnŋ yā pì sì pari aĩ aē dŋ Diia.

²² Ben yā pì baaru kà Yerusalemu sŋsi gbēnŋ kiia, ben aĩ Banaba zĩ Antioku. ²³ Kè à kà gwe, à è lán Luda aubarika kèñne nà, ben à pɔɔ kè nna. À lé dàmma nĩ pĩngi aĩ ze kŋn Diio kŋn nòseŋ do. ²⁴ Banaba né gbē maaame, Luda Nini kŋn ludaanaanekenaŋ pèkŋrea, ben wà kàara Dii gbēnŋ guu pari. ²⁵ Ben Banaba gāa Taasu lē à Solu wete. ²⁶ Kè à à è, ben à sũo Antioku. Aĩgŋ kaakŋa kŋn sŋsi gbēnŋ paripari aĩgŋ yā daañne ai wè do papana. Antioku gwen wà Yesu ibanŋ sisin Yesudeenŋ ũ káaku.

²⁷ Gurŋ beeean annabinŋ bŋ Yerusalemu aĩ mò Antioku. ²⁸ Aĩ gbē kè wè bene Agabu fēē à zè à gĩake à dekaa bíta kè eé ká anduna guu pĩngi yā òñne kŋn Luda Nini gbāaaŋ. Kalaudio kíblena gurŋ dekaa pì kà. ²⁹ Ben Yesudeenŋ zèŋ wà nĩ gbē kè aĩ kú Yudeanŋ kámasa kē lán baade gbāaa kà nà wà kpāsāñne. ³⁰ Ben aĩ kè lē aĩ Banaba kŋn Soluo zĩŋ aĩ kpá nĩ gbēnsinŋa.

12

Yemisi dena kōn Pita dana kpésiaan-o

¹ Gurɔ beeean kí Herɔdu ɔ pèe Yesude kenɔa pāsīpāsī. ² À Yohana vīi Yemisi dē kōn fēdaao. ³ Kè à è yā beee kè Yudanɔne nna, ben à èara à Pita kù dɔ. À beee kè Burɛdi Sése'ēzēsai zībaa zīmɛ. ⁴ Kè à Pita kù, à à dà kpésiaan à à nà sozanɔne n̄ ɔzī aɔ à dākpa. Soza pīnɔ gālī doo né gɔɔn siisiigɔmɛ leo siigɔ. À diɛ à yākpae keo gbēnɔ wāa Banla zībaa gbɛra. ⁵ Ben wà Pita kūna kpésiaan, mɔde sɔsi gbēnɔ e adua kɛɛɛ zena sai.

Pita bɔna kpésiaan

⁶ Zī kè tó guu dɔ kè Herɔdu é bɔo, zī beeea gwāavīn Pita e ii oo soza gɔɔn plaaanɔ dagura yina kōn m̀kyakooo m̀n plaa, bensɔ gɔɔn plaaanɔ kú kpɛlea aɔɔe kpé pì dākpa. ⁷ Kāndo gɔɔ Dii malaika gè gwe, ben kpé pì pù. À Pita lè a gbāntēa à à vù à bè: N̄ fɛɛ kpakpaa. Ben m̀kyakoo pīnɔ b̀ɛ à ɔa. ⁸ Ben malaika pì b̀ɛnɛ: N̄ n uta da n̄ n kyatee kpá. Pita kè lɛ, ben malaika pì bè: N̄ n uta kakɔa n̄ kù n tɛmazi. ⁹ Ben Pita b̀ɔ à tɛzi. Èe yā kè malaika e kɛɛɛ dɔ yāpuraa ūro, èe daa nanaan ée oo. ¹⁰ Aɔ gète gudākpari káakula kōn à plaadeeo, ben aɔ kà bīilea. Bīile pì gbà né m̀mɛ, ben à wèñnɛ kōn a zīndao. Aɔ b̀ɛ aɔɔe gēɛ wétɛn, ben gwe gɔɔ malaika pì Pita tò zédaa guu. ¹¹ Kè Pita wée kèkɔa à bè: Má dɔ sānsān sa kè Dii a malaika zī, lɛ à ma bɔ Herɔdu ɔzī kōn yā kè Yudanɔ wée dɔzi wà kemɛeo pīngi.

¹² Kè à làakari sù, à gāa Yohana kè wè benɛ dɔ Maaku da Mariama bɛ. Wà kakɔana gwe pari wèe

adua keε. ¹³ Kè à gānu gbà lè, ben nɔgbē zīkɛri kè wè benε Roda gāa gwa. ¹⁴ Kè à Pita kòto dǝ, pɔnnaa guu èe zé wēro, à bàa lè à èara à gāa à bèñne Pita ze kpεεla. ¹⁵ Wà bène: Īa e kaamman yó? Ben à zèo kè yāpurame. Ben wà bè: À malaikame. ¹⁶ Pita kpé èe gbà lε. Kè aǝ wē, aǝ à è, ben yā pì bò n saε. ¹⁷ Ben à ɔ kèñne yáku aǝ yīte, ben à tǝkèñne lán Dii a bɔ kpésiaan nà. Ben à bè: À gá à o Yemisine kǝn wa gbē kpaaanɔ. Ben à bò à gāa gu pāndea ɔ.

¹⁸ Kè guu dǝ, zɔka gbāaa gē sozanɔ dagura aǝe kǝ lalaa: Bó bé à Pita lè? ¹⁹ Hεɔdu bè wà à wεte. Kè wèe à ero, ben à yā lāla gudākpari pìnɔa, ben à bè wà n dεde.

Hεɔdu gana

Beeε gbera Hεɔdu bò Yudea à gāa à gurɔplaa kè Sizarea. ²⁰ À pɔ fē Tayadeenɔ kǝn Sidǝdeenɔzi maamaa, ben gbē beeenɔ lɛdole kè aǝ mò à gwa lɛdo. Aǝ gāa kína pì begwari Blasatu kiia. Kè Blasatu n yāze è, aǝ gāa lɛdole ke kǝn Hεɔduo, zaake aǝ bùsu pǝblee è bɔ à bùsumme.

²¹ Kè gurɔɔ kè wà diε kà, Hεɔdu a kible'utano dà à gāa à vēε a tintia, ben à yā ò gbēnɔne. ²² Gbēnɔ wii lè wà bè: Luda ke bé èe yā oo, èe ke gbēnteenlo. ²³ Gwe gǝ Dii malaika à lè à à nè, kè èe bítakeε dǝ Ludanero yānzi, ben à mè kòkɔ kà à gā.

²⁴ Luda yā gǝ dagula èe kaara. ²⁵ Banaba kǝn Soluo sǝ, kè aǝ n kámasa yā kèke wà yāa, aǝ bò Yerusalemu aǝ Yohana kè wè benε Maaku sè wà tào.

13

Banaba kōn Soluo zīna

¹ Annabinŏ kōn yādannerinŏ kú Antiŏku sŏsi gbēnŏ té, aŏ tŏn Banaba kōn Simēŏ kè wè benē Bášiaao kōn Sireni bùsu gbē Lusiuo kōn Manaē kè né blè kōn kí Herŏduo lēdooŏ kōn Soluo. ² Gurŏŏ kè aŏŏe dŏnzi kēē Diinē kōn lēyinao, Luda Nini bè: À Banaba kōn Soluo diē nŏdona zīi kè ma n sēa yānzi. ³ Kè aŏ lé yì aŏ adua kè, ben aŏ ŏ dīdīmma aŏ n gbāē, aŏ dà zén.

Kuuna Sipiru bùsun

⁴ Kè Luda Nini Banaba kōn Soluo zī lē, aŏ gàa Selusia. Zaa gwe aŏ gē gŏro'iten aŏ gàa Sipiru bùsun. ⁵ Kè aŏ kà Salami, aŏ Luda yā waazi kè Yudano aduakekpenŏ guu. Yohana Maaku kúnyŏ dŏnlerī ũ. ⁶ Aŏ bŏē luan pīn ai Pafŏ, ben aŏ kpàkŏa kōn Yuda dabukeri kè dē annabi ēgēē ũuo gwe. À tŏn Yesunē. ⁷ Ègŏ kú kōn bùsu pì gbēnsi Segiu Pŏluo. Gbēnsi pì né ŏndŏrimē, ben à Banaba kōn Soluo sìsi kè à yezi à Luda yā ma yānzi. ⁸ Dabukeri pì tŏn Elima kōn Giriki yāo. À íbetē kpànyŏ, èe wetēē à gbēnsi pì swā gbāgbā lē àton Yesu náanē kero yānzi. ⁹ Ben Solu kè wè be dŏ Pŏlu, Luda Nini dià, ben a wēē pē Elimaa à bè: ¹⁰ Ibilisi nénŏ doken n ũ! Maa píngi kpaaside! Gbēntee kè yā zaa píngi pèkŏrēa! Wēēzēri pāsī! Né Dii zé súusu liena kpēgānda tŏroo? ¹¹ Tia sa Dii é ŏ kúemma lē n vīa kŭ. Né gurŏplaa kē ŏfāntē'esai. Gwe gŏŏ Elima wēē gŏ dāadāa, gusiaa kùēa. Ben èe ŏ máemmaē à gbē wete à a ŏ kŭ. ¹² Kè gbēnsi pì yā kè kè pì è, à Dii náanē kè, zaake Dii yā kè Pŏlu dànē à kŭ gbāa.

Kuuna Antiokku kè kú Pisidia b̀usun

¹³ Ben Pɔlu gɛ̀ góro'itɛn kɔ́n a gbɛ́nɔ aɔ̀ b̀ò Pafɔ̀ wà gàa Pɛga, Pamfilia b̀usun. Gwen Yohana Maaku ń tón à ɛ̀ara à tà Yerusalemu. ¹⁴ Bɔna Pɛga aɔ̀ gàa Antiokku kè kú Pisidia b̀usun. Kámmabogurɔɔ zĩ aɔ̀ gàa wà vɛɛ aduakɛkpen. ¹⁵ Doka kɔ́n annabinɔ takadanɔ kyókɛna gbɛra aduakɛkpe gbɛ́nsinɔ gbɛ̀ zĩ à bè́nnɛ: Gbɛ́nɔ, tó á kaarana yáke vĩ à o gbɛ́nɔnɛ, à o. ¹⁶ Ben Pɔlu fɛɛ à ɔ̀ zùnnɛ à bè: Isarailinɔ kɔ́n bori pãnde dɔnzirinɔ, à ma yã ma. ¹⁷ Isarailinɔ Luda wa dezinɔ sè, ben à ń borii kàara kè aɔ̀ kú Igipiti b̀usun. Ben à b̀ònyo gwe kɔ́n a gbãa bítao. ¹⁸ Á ń gwa gbáan lán wè baplaaa bà. ¹⁹ Á gbãaa blè Kanaa b̀usu bori mèn swɛɛplaaanɔa, ben à ń b̀usu pì kpámma. ²⁰ Á pínɡi kà wè wàa plaa kpé baplaa akuri taka. Beee gbɛra à yãgɔgɔ́rinɔ diɛ́nnɛ ai à gàa pé annabi Samuelia. ²¹ Kè aɔ̀ kína gbèka, ben Luda Kisi né Solu, Bɛyãmi borii diɛ́nnɛ. Á kpata blè wè baplaa, ²² ben Luda à b̀ò kpatan à Dauda kà à gɛɛ ũ. Luda Dauda yã ò à bè á è Yɛsɛ né Dauda pɔɔ̀ kèare, eé a pɔyezi pínɡi yã kɛmɛ. ²³ Á borii guu à Yesu b̀òn Isarailinɔnɛ Mìsiri ũ lán à à lé gbè nà. ²⁴ Ai Yesu pì gɔ́ gá mɔ́ Yaaya ġiake à waazi kè Isarailinɔnɛ ń pínɡi, à ònnɛ aɔ̀ ń ǹsɛ lie aɔ̀ batisi kɛ. ²⁵ Kè Yaaya zĩ kà yãana à bè: Dén ée daa má de a ũu? Gbɛ̀ kè á wɛɛ dɔ́zin ma ũro. Á ma! Adeɛ e mɔɔ̀ ma gbɛra, méɛ ká mà à kyatee bɔ́bɔnɛro.

²⁶ Ma gbɛ́nɔ, Ibraĩ boriiinɔ kɔ́n bori pãnde dɔnzirinɔ, wapinɔn Luda m̀sina yã kèkii kpàsawe. ²⁷ Yerusalemudeenɔ kɔ́n ń gbãadeenɔ e Yesu dɔ́ro, aɔ̀e annabinɔ takada kè wègɔ̀ à kyó kɛɛ

kámmbogurɔɔ zĩ pĩngi zé dōro, ben aɔɔ tò annabi
 pĩnɔ yā pāpa aɔ yā vɛɛa. ²⁸ Aɔɔe yāke ea kè à kà wà
 à dero, ben aɔ wɛɛ kè Pilatia wà à dɛ. ²⁹ Kè aɔ yā
 kè wà kè à yā musu kè pĩngi, wà à pìta lía wà à dàɛ
 mirawɛɛn. ³⁰ Mɔde Luda à fɛɛ bɔna gaan. ³¹ Gurɔ
 pariinɔ guu à bò à mò gbɛ kè aɔ bò Galili aɔ gàao
 Yerusalemunɔzi. Aɔmbe à sèedadeenɔ ũ gbɛnɔnɛ.
³² Wapinɔ sɔ, wa mɔ à baaru nnaa kpáare. Lán Luda
 lé gbɛ wa dezinɔnɛ nà ³³ à kè wamɔwa kè wá dɛ aɔ
 borii ũunɔnɛ, à Yesu fɛɛ lán wà ò Saamu plaadee
 guu nà. Luda bè:

Ma nén n ũ,

gbàan ma n i.

³⁴ Èe yai kũro, mɔde Luda à fɛɛ bɔna gaan lán Luda
 ò nà yā à bè:

Mé kúadona aubarika kɛare yāpura

lán má ò Daudanɛ nà.

³⁵ Ben wà ò gukea dɔ wà bè:

Né we n gbɛ kè kú adona yai kũro.

³⁶ Dauda sɔ Luda pɔyezi kè a gurɔɔa, à gà wà à mira
 kpàkɔzi kɔn à dezinɔ pɔo, ben à yai kũ. ³⁷ Gbɛ kè
 Luda à fɛɛ bɔna gaan pì e yai kũro. ³⁸ Ma gbɛnɔ,
 àgɔ dɔ kè durunnɔ kɛnnɛna waazi kè wée kɛɛaree
 bò Yesu gāzĩmɛ. ³⁹ Musa doka è fɔ à tò yā bɔnyo
 nnaro, mɔde Luda è tó yā bɔ kɔn gbɛ kè aɔɔe Yesu
 náanɛ kɛenɔ nna à pĩngi guu. ⁴⁰ À làakari kɛ, lɛ yā kè
 annabinɔɔ ò tón a lero ⁴¹ aɔ bè:

À ma, a faborinɔ,

à kɛ gírì à kaatɛ,

zaakɛ mé yāke kɛ a gurɔɔa.

Baa tó wà òare, é síro.

⁴² Kè Pɔlu kɔn Banabao e bɔɛɛ aduakekpen, wà kùéńne aɔ ɛara wà mɔ yǎ pì óńne kámmaboguro làa dɔ. ⁴³ Kè wèe fáakɔa, Yudanɔ kɔn gbě kè aɔè dɔnzi kɛńyonɔ bò wà tɛ Pɔlu kɔn Banabaozi pari. Aɔ yǎ óńne aɔ lé dàmma, lɛ aɔgɔ gaa aɛ kɔn gběkɛɛ kè Ludaa kèńneɔ.

⁴⁴ Kámmaboguro làa wétɛdeenɔ kàkɔa ń pínɡi wà mò Dii yǎ ma. ⁴⁵ Kè Yudanɔ parii è lɛ, aɔ nòsɛgɔaanɔ kpà maamaa, ben aɔɔe Pɔlu yǎ ɛgɛ boo wèe à sɔsɔɔ.

⁴⁶ Ben Pɔlu kɔn Banabao yǎ óńne kɔn kùgbāaaɔ wà bè: Ámbe à kɔ sio wà Luda yǎ oare gĩa káaku. Zaake a gizi ée daa ée ká à wèndi kè è yáaroo ero, wé ɛara wà aɛ dɔ bori pāndenɔa sa. ⁴⁷ Zaake Dii yǎ kè diɛwe à bè:

Ma n diɛ gupuraa ũ bori pāndenɔne,
lɛ n gá kɔn mɛsina yǎo ai tɔɔtɛ lé zekiia.

⁴⁸ Kè bori pāndenɔ yǎ pì mà, aɔ pɔɔ kè nna aɔ bèe lì Dii yǎne, ben gbě kè Luda ń díe wèndi kè è yáaro pɔ ũunɔ Yesu náane kè. ⁴⁹ Ben Dii yǎ dà bùsu pìla pínɡi. ⁵⁰ Yudanɔ ɔ sɔ bori pānde nɔgbě dɔnziri bèɛdeenɔzi kɔn wétɛ gbāadeenɔ, ben aɔ wée tà Pɔlu kɔn Banabaoa aɔ pèrɛmma ń bùsun. ⁵¹ Aɔ lutɛ gògo ń gbánɔa aɔ tona kɔn Ludao sèeda ũ, ben aɔ gàa Ikɔni. ⁵² Yesudeenɔ sɔ, Luda Nini pèkɔrɛmma kɔn pɔnnaaɔ.

14

Kuuna Ikɔni

¹ Aɔ kè Ikɔniu lán aɔ kɔ dɔo nà, aɔ gè Yudanɔ aduakekpen aɔ yǎ ò ai Yudanɔ kɔn bori pāndenɔ Dii náane kè paripari. ² Ben Yuda kè aɔ gí yǎ pì sízino bori pāndenɔ swǎ gbàgbǎ Yesudeenɔne aɔ

ĩbetε kpàńyo. ³ Baa kōn beeeo Pōlu kōn Banabao gurɔplaa kè gwe aĩ Dii yā ò kōn kùgbāaa, ben Dii nĩ gbá zé aĩ sèedano kōn dabuyāno kè, kè yāpuraa kpà a gbēkeyā kè aĩoe ooa. ⁴ Ben wétēdeenɔ kēkēkōa, gbēkenɔ zè kōn Yudanɔ, gbēkenɔ sō kōn zīrinɔ. ⁵ Ben Yudanɔ kōn bori pāndenɔ kōn nĩ gbāadeenɔ zèo wà wée tām̃ma wà nĩ pápa gbèo. ⁶ Kè Pōlu kōn Banabao nĩ yā dō, ben aĩ bàa sì wà tà Likaonia bùsu wétēno guu, Lisitira kōn Debio kōn nĩ lakutunɔ. ⁷ Ben aĩo kpé wèe baaru nnaa pì kpaańne gwe.

Kuuna Lisitira

⁸ Gōgbē kee kú Lisitira à gbánɔ fēfēna. Zaa lán wà à ì nà ɛɛɛ, èe táa o zikiro. ⁹ Èe swā kpaa Pōlu yāzi, ben Pōlu wée pèa tíi, à è à ludanaanekena kà à à kēkōa, ¹⁰ ben à bène kōn kòto gbāaa: Ñ fεε ñ ze n gbāa. Ben à vī à zè à nà táa'ona. ¹¹ Kè gbēnɔ è lán Pōlu kè nà, ben aĩ wiii kākūn kōn Likaonia yāo wà bè: Tāano lì gbēnteenɔ ũ aĩ pītawa. ¹² Aĩ tó kpà Banabane Zusu, Pōlu sō ɛmesi kè àmbe è dōńne aε kōn yā'ona yāanzi. ¹³ Zusu pì kpé kú wétε kpee, ben à gbāgbāri mò kōn zùswaree kè wà lávu zāblebo kēńnenɔ wétε bīile. À yezi gbēnɔ saa oo zīrinɔa. ¹⁴ Kè Banaba kōn Pōluo yā pì mà, aĩ ñ utanɔ gà wà kēkē, ben aĩ sì gbēnɔ té kōn wiii ¹⁵ wà bè: Gbēnɔ, bóyāanzi ée kεε lēzi? Gbēnteenɔn wa ũ se lán a bà. Baaru nnaan wée kpaaare, lε à kpee li pó gina kēnɔne à aε dɔ Luda Wēndidea. Àmbe à musu kè kōn tɔɔte kōn ísiaa kōn pó kè kú à guuno píngi. ¹⁶ À bori píngi tò yā aĩ ñ zīnda zé sè. ¹⁷ Baa kōn beeeo à a zīnda òdɔaare maakena guu. È tó lou maare lε à pó kē a gurɔa. È a gba póble bíta lε àgō kú ponnaa

guu. ¹⁸ Baa kōn yābee'onao, ɔsi kōn ɔsiio aō gbasa wà gì gbēnɔnɛ wà saa oŕma.

¹⁹ Ben Yudanɔ bò Antiɔku kōn Ikɔniuo aō mò wà gbēnɔ swā gbāgbā. Ben aō Pɔlu pāpa gbèo aō à gāɛ wà bòo wéte kpɛɛ, aōɔe daa à gāme. ²⁰ Kè Yesudeenɔ kàkɔazi, ben à fɛɛ à gè wéte guu. Kè guu dò, àpi kōn Banabao gāa Debi.

Zĭrino tana Antiɔku

²¹ Kè aō baaru nnaa kpàñne wéte pì guu, aō gbēnɔ è pari. Ben aō èara wà gāa Lisitira kōn Ikɔniuo kōn Antiɔkuo, ²² aōɔe Yesudeenɔ gbaa gbāaa, aōɔe lé daaŕma aō ze gbāa Yesu náanɛkɛna guu wà bè: Séde wà nawēa ke maamaa gĩa, gbasa wà gē kpata kè bò Luda kiia guu. ²³ Aō gbēnsinɔ diɛñne ɔɔsi kōn ɔɔsio, ben aō adua kèñne kōn léyinao aō n ná Dii kè aō à náanɛ kè ɔzi.

²⁴ Kè aō bòe Pisidia bùsu kpa, ben aō kà Pamfilia bùsun. ²⁵ Aō Luda yā ò Pega, ben aō gāa Atalia. ²⁶ Gwen aō gè góro'iten, aō tà Antiɔku, guu kè wà n ná Ludanɛ a ɔzi yā, le à gbēkɛɛ kèñne zīi kè aō kè wà yāa tia yā musu. ²⁷ Kè aō kà, aō ɔɔsi gbēnɔ kàkɔa aō yā kè Ludaa kèñne gbāñne píngi, lán à bori pāndenɔ gbà zé aō a náanɛ kè nà. ²⁸ Ben aō gurɔplaa kèñyo gwe.

15

Yāgɔgɔna Yerusalemu

¹ Gbēkenɔ bò Yudea aō mò Antiɔku, ben aō yā dà Yesudeenɔnɛ wà bè: Tó ée bāngu ke lán Musa diɛ nàro, é mīsina ero. ² Pɔlu kōn Banabao zɔka kàñzi aō leokpakɔa kèñyo maamaa yā pì musu. Ben Yesudeenɔ zèo Pɔlu kōn Banabao kōn n gbēkenɔ gá

Yerusalemu le aɔ yã pì gɔgɔ kɔn zĩrinɔ kɔn gbẽnsinɔ.
³ Aɔ gàa wà zèhne, ben aɔ bɛ Fenisia kɔn Samariao
 bùsu kpaaɔ. Aɔ bori pãndenɔ nɔseliena yã tɔkè ñ
 gbẽnɔne gwe, ben aɔ pɔɔ kè nna maamaa. ⁴ Kè aɔ
 kà Yerusalemu, sɔsi gbẽnɔ kɔn zĩrinɔ kɔn gbẽnsinɔ
 gbãake kpãzi, ben aɔ yã kè Luda kèhne píngi
 baaru kpãhne. ⁵ Ben Farisi Yesude kenɔ fɛe wà bè:
 Séde bori pãndenɔ bangu ke, wà oñne aɔgɔ Musa
 doka kũna. ⁶ Ben zĩrinɔ kɔn gbẽnsinɔ kɔ kàkɔa aɔɔe
 yã pì gwaa. ⁷ Kè yãgɔgɔna gbãa kũ, Pita fɛe à bèhne:
 Ma gbẽnɔ, á dɔ kè Luda ma diɛ a té à gí kè, le bori
 pãndenɔ Yesu baaru nnaa ma ma lén aɔ à náane ke.
⁸ Luda baade píngi nɔse dɔ, ben à ñ gbá a Ninii ñ
 sina sèeda ũ lán à wa gba nà. ⁹ Luda e ñ diɛ doodo
 kɔn wapinɔro. À ñ nɔse pìpiñne kè aɔ Yesu náane kè
 yãzi. ¹⁰ Bóyãzi ée Luda lee ée gwaa tiazí? Asoo
 kè wa dezínɔ fùa wà sé kɔn wapinɔ, àmbé á yezi à
 diñneɔ? ¹¹ Lenlo! Wá sɔ kè wé mɔsina e Dii Yesu
 gbẽke yãzi lán aɔpinɔ bà se.

¹² Gbẽnɔ kè kítikiti ñ píngi, ben aɔ swã kpà Banaba
 kɔn Poluozi, aɔɔe sèedanɔ kɔn dabuyã kè Luda kè
 ñ gãzĩ bori pãndenɔ ténɔ ooñne. ¹³ Kè aɔ yã ò wà
 yãa, Yemisi fɛe à yã ò à bè: Ma gbẽnɔ, à ma yã ma.
¹⁴ Simɔ ò lán Luda wée pà bori pãndenɔla káaku nà
 à gbẽnɔ sè ñ té a pó ũ. ¹⁵ Annabinɔ yãnɔ kɔ sè kɔn
 beeeo, zaake aɔ bè:

¹⁶ Beee gbɛra mé ɛara mà mó mà Dauda bezi bo,
 mé à guforonɔ keke mà tata mà à fɛe,

¹⁷ le gbẽntee kpaaanɔ ma kii wete,
 bori pãnde gbẽ kè ma tó kúrɔmma pínɔ ñ píngi.
 Dii kè èe yã pì kee bé à ò,

¹⁸ àmbè à tò wà yā pì dō zaa káaku.

¹⁹ Beee yānzi má è à maa wà yā kè zī'ūu diē bori pānde kè aōe aē dōo Ludaanōnēro. ²⁰ Wà takada kēñne aō mī kē taa pōbleea kōn pāpākenao kōn nōbō kòtokpasaio kōn aruo. ²¹ Zaake à gī kè kè wègō Musa takada kyó kēē aduakēkpēno guu kāmmbogurōo zī pīngi wègō à doka waazi kēē wēte kōn wēteo.

Gběno zīna bori pānde Yesudeenō

²² Ben zīrinƆ kōn gbēnsinƆ kōn sōsi gbēno pīngi zēo wà gbēno bō nī tē wà nī zī Antioku kōn Pōluo kōn Banabao. Ben aō nī aēde kenō bō, Yudasi kè wè bene Basaba kōn Silasio. ²³ Wà nī zī lāo, yā kè wà kè à guun yē:

Wamōwa zīrinƆ kōn gbēnsinƆ wa i kpà amōa wa gbē kè aō de bori pānde ūunōa zaa Antioku kōn Siria būsuo kōn Sīlisia būsuo. ²⁴ Wá mà wa gbēkenō gāa a kiia wa lé saē, aō a nōse yākaare aō a da bīdin nī yā'ona guu. ²⁵ Ben wa lēdole kè wa zēo kè wà gbēno bō wà nī zīawa kōn wa gbē yenzideenō Banaba kōn Pōluo ²⁶ kè aō gī nī wēndizi wa Dii Yesu Kirisi tóbōna yānzi. ²⁷ Beee yānzi wēe Yudasi kōn Silasio zīiawa, lē aō yā kè wá kè lán oare kōn léo. ²⁸ Zaake Luda Nini kōn wapinƆ wa zēo wāton aso ke diarero, séde pō kè zé vīi kēkiinƆ. ²⁹ À mī kē nōbō kè wà saa òo tāaaa kōn aruo kōn nōbō kòtokpasaio kōn pāpākenao. À maa à mī kē beenōa. Wà kō e aafia!

³⁰ Ben wà nī gbāe aō gāa Antioku. Aō sōsi gbēno kākōa nī pīngi, ben aō lá pì kpàámma. ³¹ Kè aō à kyó kè, ben aō pōo kè nna maamaa kōn nōseyīkūyā pīo. ³² Yudasi kōn Silasio né annabinōmē, ben aō lé dà nī gbē pīnōa maamaa aō nī gbá gbāaa. ³³ Kè aō

gurɔplaa kè gwe, Yesudeenɔ lé zàmma, ben aɔ tà n zĭrinɔ kiia aafia. ³⁴⁻³⁵ Pɔlu kɔn Banabao gò Antiokku. Kɔn gbē pari pāndenɔ aɔ Dii yā dànnɛ, aɔ baaru nnaa kpànnɛ.

Pɔlu kɔn Banabao kēkōana

³⁶ Gurɔ plaaa gbera Pɔlu bè Banabanɛ: Wà ɛara wà gá wa gbēnɔ gwa wété kè wa Dii yā waazi kèn yāanɔ guu, wàgɔ dɔ lán aɔ kuu nà. ³⁷ Banaba yezi à Yohana Maaku sé à gányo, ³⁸ ben Pɔlu e daa à maa aɔ gbē kè kēmma Pamfilia à gí ténzi n zĭi guu sé dɔro. ³⁹ Kè aɔɔe kɔ yā maro, ben aɔ kēkōa. Banaba Maaku sè aɔ gè górolitɛn aɔ gàa Sipiru. ⁴⁰ Ben Pɔlu Silasi sè. Yesudeenɔ n ná Diinɛ a ɔzĭ lɛ à gbēkɛɛ kēnnɛ, ben aɔ dà zén, ⁴¹ aɔ bɔɛ Siria kɔn Silisiao aɔ sɔsi gbēnɔ gbà gbāaa.

16

Pɔlu wétɛgana kɔn Timotio kɔn Silasio

¹ Pɔlu kà Dɛbi kɔn Lisitirao. Gwen Yesude kee kún à tón Timoti. À da né Yuda Yesudeemɛ, à de sɔ né Girikimɛ. ² À tó nna Yesudee kè aɔ kú Lisitira kɔn Ikɔniuonɔ kiia. ³ Pɔlu yezi à gáao, ben a bāngu kènɛ Yuda kè aɔ kú wété pìnɔ guunɔ yānzi, zaake aɔ pínɡi dɔ kè à de né Girikimɛ. ⁴ Wété kè aɔ gāan pínɡi, aɔ yā kè zĭrinɔ kɔn gbēnsinɔ dĭɛ Yerusalemu ò sɔsi gbēnɔnɛ aɔgɔ kūna. ⁵ Ben aɔɔe gbāa kúu n ludanaanekɛna guu aɔɔe pari kúu lán guu e dɔɔ nà.

Pɔlu wéegupu'ena Toroasi

⁶ Luda Nini ġinnɛ aɔ gá Luda yā o Asia būsun, ben aɔ bɔɛ Firigia kɔn Galatia būsunɔ. ⁷ Kè aɔ kà Misia būsú lén, aɔ yǎa wà gē Bitinia būsun, ben Yesu

Ninii e weñnero. ⁸ Kè aõ gè Misia būsula, ben aõ kà Toroasi. ⁹ Gwāavĩ Pɔlu Masedonia būsɔ gbēke è zɛala wéegupu'ena guu, èe agbaa kpaane à bè: Ñ bikū ñ mɔ wa kiia Masedonia ñ dɔwale. ¹⁰ Kè à wéegupu è le, ben wa Masedonia soru kè gɔɔ, zaake wá dɔ sa kè Luda bé èe wa sísí wà gá baaru nnaa kpáñne.

Lidia Yesu zé sɛna

¹¹ Ben wa gē goro'iten Toroasi wa mì pè Samotarasia. Kè guu dɔ wa ka Neapɔli. ¹² Bɔna gwe wa gaa Filipi. Àmbe Masedonia būsɔ kpadoo pì wétɛdaa ũ kè Romudeenɔɔ vĩ. Ben wa gurɔplaa kè wéte pì guu. ¹³ Kámmabogurɔɔ zĩ wa bɔ wéte kpɛɛ, wa gaa swaa saɛ, guu kè wá mà aduakɛkii kún. Ben wa vɛɛ wa yā ò nɔgbē kè aõ kakɔana gweenɔne. ¹⁴ Nɔgbē kee kú gwe wè benɛ Lidia. Tiatira gbɛmɛ, bisa wéɛ tɛa búgu yàrimɛ, bensɔ Luda dɔnzirimɛ. Èe yā kè Pɔlu e oo maa, ben Dii a swè wène à yā pì sì. ¹⁵ À batisi kè kɔn a bɛdeenɔ, ben à wéɛ kèwa à bè: Tó a ma Dii náanɛkɛna sì, à mɔ à pita ma bɛ. Ben wa à yāzɛ è.

Pɔlu kɔn Silasio dana kpésiaan Filipi

¹⁶ Zĩkea kè wée gaa aduakɛkiia, wa dakɔre kɔn zònɔgbē kè mlè tãa vĩio. À diinɔ è ɔɔ e maamaa à ziaɣã'onnenɛna musu. ¹⁷ Ben à bò à téwazi, wapinɔ kɔn Pɔluo, èe wii leɛ à bè: Gbē kènɔ né Luda Musude zòblerinɔmɛ, aɔɔe mɛsina zé kpàakpa kɛɛare. ¹⁸ Ègɔ kɛɛ le lán guu e dɔɔ nà, ben yā pì Pɔlu à'ã. À liɛ à bè zĩn pìnɛ: Má ònnɛ kɔn Yesu Kirisi tóo ñ goa. Ben à gòà gɔɔ.

19 Kè à diinŋ dō n̄ àrè'ena à yā musu tāmāa yāa, ben aō Pōlu kōn Silasio kù aō n̄ gāe wà gāaño gbāadeenŋ kiia yàra guu. 20 Aō gāaño yākpækērīnŋ kiia aō bè: Gbē kēnŋ né Yudanŋme, aōe wa wéte yakaawe. 21 Fēēakaarayā kè wa Romudeenŋ doka gí wà sí ke wà kēen aōe daańne. 22 Parii fēēńzi, ben yākpækēri pīnŋ bè wà n̄ pónŋ pitīmma wà n̄ lēle gòo. 23 Kè wà gbēna maaa kēńne, ben wà n̄ dá kpésiaan wà bè kpé pì dākpārīne à n̄ dākpa maamaa. 24 Kè wà òne le, ben à n̄ dá kpétu à n̄ gbānŋ dà lín gínin.

25 Lezāndo Pōlu kōn Silasio e adua kēe aōe lè sii Ludanē, gbē kpaaanŋ e swā kpaa n̄ yāzi. 26 Kāndo tōte nìgānigā kōn gbāaao ai kpé pì gūnŋ dège. Gwe gōo à gbànŋ wēwē pīngi, ben pisinanŋ mōkyakoonŋ bōēmma pīngi. 27 Kè kpé dākpārī pì vù, à gbànŋ è wēwēna pīngi, ben à a fēēdaa wòto à yezi à a zīnda de, zaake èe daa pisinanŋ bàa sìme. 28 Ben Pōlu pūtā kōn kòto gbāaao à bè: Nton n̄ zīnda kari kero. Wá kú kè wa pīngi. 29 Kpé dākpārī pì bè wà mó fitiao, ben à sì n̄ té kōn bào à kùe Pōlu kōn Silasio ae èe lugalugaa. 30 À bònŋyo bàazi, ben à bè: Mareenŋ, dian mé ke mà mīsina ee? 31 Aō bène: N̄ Dii Yesu náane kē, né mīsina e, mpi kōn n̄ bēdeenŋ a pīngi. 32 Ben aō Dii yā òne kōn a bēdeenŋ n̄ pīngi. 33 Lezāndo beeean kpé dākpārī pì n̄ sé à gāa à n̄ bònŋ pìpīńne, ben à batisi kè gōo kōn a gbēnŋ n̄ pīngi. 34 Ben à gēńyo a be à póblee kēńne. Àpi kōn a bēdeenŋ pōo kè nna maamaa kè aō Luda náane kè yāńzi.

35 Kè guu dō, yākpækērīnŋ dogarīnŋ zī aō gá one à gbē pīnŋ gbare. 36 Ben kpé dākpārī pì bè Pōlune:

Yākpaekerinŋ gbēnŋ zīma lɛ mà a gbarɛ. À bɔɛ à tá aafia. ³⁷ Ben Pɔlu bè dogari pìnŋnɛ: Aɔ wa gbē gbēnŋ wáa yākpaekenawao sai aɔ wa da kpésiaan, wamɔwa kè Romudeenŋn wa ũ. Tia sa aɔ yezi wà wa bɔɛ asii guu? O'o! Auo! Séde aɔ mó wà wa bɔɛ n zīnda. ³⁸ Dogari pìnŋ yā pì gbà yākpaekerinŋnɛ. Kè aɔ mà Romudeenŋn n ũ, ben vīa n kū. ³⁹ Ben aɔ mò wà agbaa kpàñnɛ wà n bɔɛ kpésiaan, ben wà wée kèmmma aɔ bɔñnɛ n wéte guu. ⁴⁰ Kè aɔ bɔɛ kpésiaan, aɔ gàa Lidia bɛ. Aɔ Yesudeenŋ lè gwe, ben aɔ n nòse yīi kùñnɛ aɔ gè zéla.

17

Pɔlu kuuna Tesalonika

¹ Aɔ bɔɛ kōn Amfipɔlio kōn Apɔlɔniao, ben aɔ kà Tesalonika, guu kè Yudanŋ aduakekpe kún. ² Ben Pɔlu gè aduakekpen lán à kɔ dɔo nà, à waazi kèñnɛ yā kè kēna Luda yān musu kámmaboguro gēn aagɔ. ³ Èe bɔkɔtɛɛñnɛ lán à kɔ sio Mɛsaya wéetamma e nà à fɛɛ bɔna gaan à bè: Yesu kè mée à yā ooaree bé à Mɛsaya pì ũ. ⁴ Aɔ gbēkenŋ yā pì zé è, ben aɔ nà Pɔlu kōn Silasioa. Len Giriki dɔnzirinŋ nàmmma lɛ pari se ai kōn nɔgbē tódeenŋ pari dɔ.

⁵ Ben Yudanŋ nòsegɔaanŋ kpàñyo, aɔ lilipāpā'orinŋ kàkɔa aɔ pari kù, ben aɔ wéte lògo. Aɔ gàa wà līga Yasɔ bɛɛzi, aɔɔe Pɔlu kōn Silasio wɛtɛɛ lɛ wà n kū wà bɔñyo gupuraa. ⁶ Kè wée n ero, aɔ Yasɔ kōn Yesude pāndenŋ gāɛ wà bɔñyo wéte gbāadeenŋ kiia, aɔɔe wii lɛɛ wée bee: Gbē pìnŋ né anduna guderinŋmɛ. Aɔ mò kè, ⁷ ben Yasɔ n díe a bɛ. Gbē pìnŋ e pāa Siza dokanɛ n píngi, aɔɛ be kína

pāndee kuu wè benε Yesu. ⁸ Yā pì zǝ gběno pɔɔa kɔn wéte gbāadeeno. ⁹ Ben aɔ ɔɔ sɪ Yasɔa kɔn a gbě kpaaano aɔ n gbáε.

Pɔlu kuuna Berea

¹⁰ Gwāavĩ beee a gɔɔ Yesudeeno Pɔlu kɔn Silasio gbàre Berea. Kè aɔ kà gwe, ben aɔ gě Yudanɔ aduakεkpen. ¹¹ Gbě beeno nɔse maaa de Tesalonikadeenɔla aɔ Luda yā sɪ ɔplaplaa. Lán guu e dɔɔ nà aɔgɔ Luda yā gwagwaa le wà dɔ tó Pɔlu yā pino yāpuraa vĩ. ¹² Aɔ gběno Dii náane kè pari kɔn Giriki nɔgbě bēedeeno kɔn Giriki gɔgběno pari dɔ. ¹³ Kè Tesalonika Yudanɔɔ mà Pɔlu e Luda yā waazi keε Berea dɔ, ben aɔ mò gwe aɔ yáketε dà gběno té aɔ n pɔɔ fεε. ¹⁴ Ben Yesudeeno Pɔlu gbàre gɔɔ ísɪaa kpa, mɔde Silasi kɔn Timotio gě gwe. ¹⁵ Gbě kè aɔ gāa ze Poluneno gāao Ateni, ben aɔ èara wà tà Silasi kɔn Timotio kiia kɔn Pɔlu légbεo, à bè aɔ mó wà a le kpakpaa.

Pɔlu kuuna Ateni

¹⁶ Kè Pɔlu e n dāa Ateni, à nɔse yàka kè à è taa di wéte pì guu yānzi. ¹⁷ Ben à waazi kè Yudanone kɔn bori pānde dɔnzirino aduakεkpen kɔn gbě kè ègɔ n lee yàra guuno lán guu e dɔɔ nà. ¹⁸ Pɔlu e yā lεεkɔzi kɔn yāwaaripari kè wè n sɪsɪ Epikurenɔ kɔn Sotoikino. Ben aɔ gběkeno bè: Bó yān titimako kè e bɔεε? Gběkeno bè: Wée daa taa dufuno yā kpàakpan èε keε. Aɔɔ ò le kè èε Yesu yā kɔn à fεεna gaan-o baaru nnaa kpaañε yānzime. ¹⁹ Ben aɔ Pɔlu sè wà gāao gběnsino kiia Areopagu aɔ bè: Né yā dufu kè neè dañne oweroo? ²⁰ Wa yābɔnsae mà n lézĩ, wá yezi wà à bɔkɔte dɔ. ²¹ Atenideeno píngi kɔn nibɔ kè

aɔ kú gweenɔ aɔégɔ ye yā pāndeziro, séde yā dufu mana kɔn à wàaripanao.

²² Ben Pɔlu fɛɛ à zè Areopagudee pɔnɔ té à bè: Atɛnideenɔ, má è á mɛsɛna tãanɔnɛ aĩa vĩ maamaa yā pĩngi guu. ²³ Kè mée lili oo a wéte guu, mée pó kè eè dɔnzi kɛ́nɛnɔ tãasi kɛɛ, ben ma sa'oki ke è, wà pó kèa wà bè: Luda kè wá dɔro pó. Luda kè á à dɔroo ée dɔnzi kɛɛnɛ, à baarun mée kpaaare.

²⁴ Luda anduna kè kɔn pó kè kú à guunɔ pĩngi. Àmbe musu kɔn tɔtɛo Dii ũ, ègɔ kú kpé kè gbẽnteenɔ bɔnɛnɔ guuro. ²⁵ À bà kú kɔn gbẽntee ɔdamma keoro. Àmbe è wèndi kɔn wesabonao kpá baade pĩngia kɔn pó pĩngio. ²⁶ À bori pĩngi bò gbẽ mèn do kiiamɛ, ben aɔ kú anduna gooda siigɔ pĩngia. A gĩake à gurɔɔ diɛdiɛ bori pĩngine kɔn guu kè aɔégɔ kún léo. ²⁷ À n kè lɛ aɔgɔ à wetɛɛ aɔ ɔ máemae ai aɔ gá bɔa. Baa kɔn beeeo à zà kɔn wa gbẽkeoro.

²⁸ Zaake àmbe è tó wàgɔ wèndi vĩ wà wa mè sé wàgɔ kuu. Lán a kɛɛ kenɔ ò nà: À boriinɔn wa ũ se. ²⁹ Lán Luda boriinɔn wa ũ nà, wàtongɔ daa Ludaa de lán tãa bàro kè gbẽntee kè kɔn vuraɔ ke kondogi ke gbè kè à à ɔzĩi kèa a laasua. ³⁰ Luda mĩkpɛɛ zù wa wéesiagurɔ yānɛ, mɔde èe yā diɛɛ gbẽnɔa gu sãnda pĩngia tia lɛ aɔ nɔsɛ liɛ. ³¹ Zaake à gurɔɔ diɛ kè gbẽ kè à à sè yákpae ke kɔn andunao a zéa. À gbẽ kè à à sè pĩ fɛɛ bɔna gaan sèeda ũ baade pĩngine.

³² Kè aɔ fɛɛ bɔna gaan yā pĩ mà, aɔ gbẽkenɔ à fabò, mɔde aɔ gbẽkenɔ bè: Wé n yā pĩ ma zĩkea dɔ. ³³ Ben Pɔlu bò n kii. ³⁴ Gbẽkenɔ nàa, ben aɔ Yesu náanɛ kè. Areopagu gbẽ kè wè benɛ Dionisiu kú n té kɔn nɔgbẽ kè wè benɛ Damario kɔn gbẽkenɔ dɔ.

18

Pɔlu gurɔplaakɛna Kɔrinti

¹ Beee gbɛra Pɔlu bɔ Atɛni à gàa Kɔrinti. ² À kpàkɔa kɔn Yuda keo gwe, Pɔntu bùsu gbɛ kè wè benɛ Akila kɔn a naɔ Pirisilao. Aɔ sù kɔn Itali bùsuo dufumɛ, kè Siza Kalaudiu diɛ Yudanɔnɛ aɔ bɔɛ Romu yānzi. Pɔlu gàa n̄ kiia, ³ ben à pìtaríma, èe zīi kɛɛnyo kè ɔzĩdɔnkɔkerinɔn n̄ ũ yānzi. Zaake bisakutakerinɔn n̄ ũ n̄ pĩngi. ⁴ Kámmabogurɔɔ zĩ pĩngi è waazi ke aduakɛkpɛn èe wɛtɛɛ Yudanɔ kɔn Girikinɔ a yāzɛ e.

⁵ Kè Silasi kɔn Timotio bɔ Masedonia bùsun aɔ sù, Pɔlu zè kɔn waazikenao èe oo Yudanɔnɛ wásawasa kè Yesun Mɛsaya ũ. ⁶ Kè Yudanɔ íbɛtɛ kpào aɔ à sɔsɔ, ben à a pókāsāanɔ kpòkɛnla à bè: Yā kè á kè wí a musu, ma yān dɔro. Zaa tia mé gá bori pāndenɔ kiiamɛ. ⁷ Kè à bɔ gwe, à gàa à pìta bori pānde dɔnziri kè wè benɛ Titiu Yusutu bɛ aduakɛkpɛ pì saɛ. ⁸ Aduakɛkpɛ gbɛnsi Kirisipu Dii náanɛ kè kɔn a bɛdeenɔ n̄ pĩngi. Kɔrintidee kè aɔ Pɔlu yā mànɔ Yesu náanɛ kè pari, ben aɔ batisi kè. ⁹ Gwāavĩ kea Dii ò Pɔlunɛ wéegupu'ena guu à bè: N̄ton tó vĩa n kũro, n̄ton kámma bo kɔn yā'onnenao, ¹⁰ zaake gbɛnɔɔ kú ma pó ũ pari wétɛ kè guu. Má kúnyo, gbɛke é n kũ à ĩa dammaro. ¹¹ Ben Pɔlu wè do kɔn mɔ swɛɛdooo kè gwe ègɔ Luda yā daa gbɛnɔnɛ.

¹² Gurɔɔ kè Romu gbɛ Galio dɛ Girisi bùsu gbɛnsi ũ, Yudanɔ lɛdolɛ kè, aɔ fɛɛ Pɔluzi, aɔ gàao yākpakɛkiia ¹³ aɔ bè: Àmbe e té kaa gbɛnɔn aɔgɔ dɔnziyā kè pā wa dokanɛ kũna. ¹⁴ Kè Pɔlu yezi à yā o, ben Galio bè Yudanɔnɛ: Yudanɔ, tó dà ke taari bíta kemɛ yā, à kɔ sio mà mɛnaao. ¹⁵ Lán ée

yākete kaa gbēnŋ tó yā musu nà kōn a zīnda dokao, beee gō a yā ūmε. Ma gi yā beee taka kekεnazi. ¹⁶ Ben à pēm̄ma à n̄ b́ε yākpaekekpen. ¹⁷ Ben parii aduakekpe gbēnsi Sɔsɔtenε kù aō à gbēgbē yākpaekekpe kpεεεa. M̄de èε ke Galionε yāke ūro.

P̄lu tana Antioku

¹⁸ P̄lu gurɔplaa kè Kōrinti dɔ, ben à lé zà Yesudeenɔ à gē góro'iten èε taa Siria b̄usun. P̄risila kōn Akilao gāao. À m̄i bò Kenkεrea lu kè à sè Ludanε yānzi. ¹⁹ Kè aō kà Efesu, P̄lu P̄risila kōn Akilao tò gwe. A gāa aduakekpen aō yā lèkōzi kōn Yudanɔ, ²⁰ ben aō wéε kèa à gurɔplaa keñyo. Ben à gi, ²¹ m̄de kè èε lé zaam̄ma à bè: Tó Ludaa wè, mé εara mà mó a gwa. Ben à gē góro'iten zaa Efesu. ²² Kè à kà Sizarea, à gāa à ì kpà s̄si gbēnɔa zaa Yerusalem̄u, ben à tà Antioku. ²³ Kè à gurɔplaa kè gwe à èara à dà zén à gāa wéte kōn wéte Galatia b̄usun kōn Firigia b̄usuo à Yesudeenɔ gbà gbāaa n̄ píngi.

Apolo waazikεna Efesu

²⁴ Yuda kee kuu à tón Apolo, Alesandaria gbēmε. À lé nna, bens̄ à Luda yā dō maamaa. ²⁵ Wà Dii zé yā dànε, ben Yesu yādannεna à swè blè. È dañne a zéa, m̄de Yaaya batisikεna yān à dō. À mò Efesu, ²⁶ ben à nà yā'onaa aduakekpen kōn kùgbāaa. Kè P̄risila kōn Akilao à yā mà, ben aō à s̄si aō Luda zé yā b̄k̄ōtenε s̄ans̄an. ²⁷ Kè Apolo yezi à gá Girisi b̄usun, Yesudeenɔ à gbà swè, ben aō takada kè Yesudee kè aō kú gween̄ne lε aō à kū ɔplaplaa. Kè à kà gwe, à ɔ dà gbē kè aō Yesu náanε kè Luda gbēkεε

gãzĩnɔa maamaa. ²⁸Zaake à yã Yudanɔ fù parii guu mámmam, à òɔańne Luda yã guu kè Yesun Mesaya ũ.

19

Pɔlu kuuna Efesu

¹ Gurɔɔ kè Apolo kú Kɔrinti, Pɔlu gè Asia bùsu gura. Kè à kà Efesu, à Yesude kenɔ lè gwe, ²ben à ń lá à bè: Kè a Dii náane kè, a à Ninii èsɔ? Ben aĩ wèàla wà bè: Auo, wée à Nini kuuna yã ma sero. ³Ben à ń lá à bè: Batisi kpareen á kè? Aĩ wèàla wà bè: Yaaya pómɛ. ⁴Ben Pɔlu bèńne: Yaaya gbẽnɔ batisi kè aĩ nòseliena sèeda ũmɛ. À ò gbẽnɔne aĩ gbẽ kè eé mó a kpɛɛ náane kɛ. Yesun à téa gwe. ⁵Kè aĩ yã pì mà, aĩ batisi kè kɔn Dii Yesu tóo. ⁶Kè Pɔlu ɔ kèńma, Luda Nini dińma, ben aĩ yãke borii ò aĩ annabikɛyã ò. ⁷Gbẽ pìnɔ ń pínɡi kà lán gɔɔn kuri awɛɛplaaa bà.

⁸Pɔlu ègɔ gaa aduakekpen ai mɔ aagɔ. À yã òńne kɔn kùgbãaaɔ, èe yã gágaańyo lɛ aĩ a yãze e kpata kè bò Luda kiiia musu. ⁹Mɔde aĩ gbẽkenɔ swágbãaa kè aĩɔe Luda yã síro, ben aĩ zé pì zaa bò parii guu. Ben Pɔlu gbẽ kè aĩ Yesu náane kènɔ sèe aĩ bò ń té. Ben ègɔ yã gágaańyo Tiranu kyókpen lán guu e dɔɔ nà. ¹⁰À kè lɛ ai wè plaa, ben Asia bùsudeenɔ Dii yã mà Yudanɔ kɔn Girikinɔ ń pínɡi.

Seva néno

¹¹Luda Pɔlu gbà zé à dabuyã bɔnsaenɔ kè. ¹²Lɛn baa tó wà ísimmagogobɔnɔ ke fùranɔ kè Pɔlu mɛa wà gàa wà kè gyãreenɔa, aĩè kèkɔamɛ aĩ zĩnɔ è gomma. ¹³Yuda zĩngommari kè aĩègɔ lili oo kenɔ wète wà zĩn go kɔn Dii Yesu tóo aĩ bè: Wá òare kɔn Yesu kè Pɔlu è à yã waazi kɛ tóo, à gomma. ¹⁴Yudanɔ

sa'oriki kè wè benε Seva négōgbē gōon swεεplaaano bé wè ke le. ¹⁵ Ben zīn bèñne: Má Yesu dō, bensō ma Pōlu baaru mà. Apino sō, dēn a ūu? ¹⁶ Ben zīndee pì kùsimma à gbāaa mōñne, à n né n pīngi à n kēna, ben aō bàà lè wà bōe ua pì guu būu. ¹⁷ Kē Efesudeeno yā pì mà Yudanō kōn Girikinō n pīngi, vīa n kū, ben wà Dii Yesu tó sè lezī. ¹⁸ Ben gbē kē aō Yesu náane kēno mō aōe n yākenano oo gupuraa pari. ¹⁹ Pōdamhari kenō n takadanō nākōa aō mō wà kà tén parii wāa. Kē wà takada pīno ɔ dōdō, wà è à kà kondogi ɔ mēn bōro baplaa akuri. ²⁰ Len Dii yā e daagula le èe gbāa kūu.

Yākete fεena Efesu

²¹ Yā beeenō kena gbera Pōlu zēo a nōse guu kē eé bōe kōn Masedonia būsuo kōn Girisi būsuo à gá Yerusalemu à bè tó a gaa gwe, séde mà gá Romu. ²² Ben à a dōnleri gōon plaa kenō zī Masedonia, Timōti kōn Erasatuo. Àmo sō gē Asia būsun gīa.

²³ Gurō beeean yākete fεε maamaa Dii zé yā musu. ²⁴ Kondogipiri kee kuu à tón Demeteriu, è Atēmi tāakpe taka pì kōn kondogio. À piri daano è àre bīta e zī pīa. ²⁵ Ben à n kākōa kōn n gbēdaaa kē aōe zī beee taka keeno à bèñne: Gbēno, á dō kē ɔzī kēn wa blekii ū. ²⁶ Ée ee bensō ée maa lán Pōlu e kee nā, kē à bè tāa kē wà n pīno né diinōnlo. À gbēno mī liē pari, aō à yāze è. Èe ke Efesu kēn adoro ai kōn Asia būsū gu parideeome. ²⁷ Yā kē é fō à mōnzi iwe fá. Èe ke wa ɔzī lēena adonlo, à yā é tó tāa nōgbē bīta Atēmi kpé ke pā, tāa kē Asia būsudeeno kōn anduna gbēno pīngi è dōnzi kenē pì gakui kō é é.

28 Kè aõ yā pì mà, aõ pɔ fɛ̃, ben aõ nà wiilɛnaa wà bè: Efesudeenɔ Atɛmi bíta. 29 Wéte lògo, gbɛ̃nɔ bàà lè aõɔe sii kɔkɔkɔakekiin, ben wà Masedonia bùsu gɔɔn plaa Gayusi kɔn Arisitaku kè aõè gá wéten kɔn Pɔluonɔ kù wà gàańyo gwe. 30 Pɔlu yezi à gē zà pì guu, ben Yesudeenɔ e wenɛro. 31 Asia bùsu gbɛ̃nsi kenɔ né à gbɛ̃nnanɔmɛ, ben aõ gbɛ̃nɔ zĩa wà lɛ dàa àton gē zànlo. 32 Kakɔana yàka, gbɛ̃nɔ e wii lɛɛ aõɔe kɔ yā maaro, zaake aõ paridee dɔ́ tó b́yānzin wà kàkɔaziro. 33 Yudanɔ ɔ sɔ́ Alɛsandazi à yā o, ben zà guu gbɛ̃kenɔ e lɛ dɔɔa. Ben Alɛsanda ɔ gbàkɛ́nɛ lɛ aõ yĩte, à yezi à Yudanɔ bà bɔ yān gbɛ̃nɔ wáa. 34 Kè wà à dɔ́ Yuda ũ, ben aõ pínɡi wiili sɔ́kɔn lán awa plaaa bà aõ bè: Efesudeenɔ Atɛmi bíta.

35 Ben wéte gbɛ̃nsi ń zɔka zè à bè: Efesudeenɔ, baade pínɡi dɔ́ kè á de tǎa bíta Atɛmi kpé dǎkpari ũ kɔn à lakpasagbeo. 36 Lán gbɛ̃ke é fɔ́ à bɔ beee kpɛero nà, à a zĩnda kũ tɛɛɛ. Àton yáke kɛ kɔn nòsɛ wǎaoro. 37 A mɔ kɔn gbɛ̃ kènɔ gura kè, aõɔe ɔ kɛ wa tǎakpɛ pókearo aõɔe wa tǎa tó zaaa síro. 38 Beee yānzi, tó Demɛteriu kɔn a piri daanɔ yā vĩ kɔn gbɛ̃keo, yǎkpaɛkɛgurɔ kuu kɔn yǎkɛkɛrinɔ. Aõ gá kɔ káara kɛ gwe. 39 Tó á yā pānde vĩ dɔ́, weé gɔ́gɔ́are kakɔana kè gbǎadeenɔ sɔ́si guu. 40 Zaake weé fɔ́ wà wa taari e zɔka kè wà kà gbǎa kèkii yānzi. Wé yǎzɛdee e wà o zɔka pì musuro, zaake à gbáze vĩro. 41 Yǎbee'ona gberan à gbɛ̃nɔ gbàre.

20

Pɔlu gana Masedonia bùsun kɔn Girisio

¹ Kè zòka yàa, Pòlu Yesudeenò kàkōa à ń gbá swè à lé zàńma, ben à gaa Masedonia. ² Kè èe gēteε būsū beeela, à gbēnò gbà swè kōn yānò pari ai à gaa à kào Girisi, ³ ben à mō aagō kè gwe. Kè èe gaa gē góro'iten le à tá Siria būsūn, à mǎ Yudanò lé kpàkōsōazi, ben à zèò à ɛara à tá kōn Masedonia kpaaò. ⁴ Gbē kè aō gaa zenenò tón yè: Berea gbē Píru né Sopata kōn Tesalonika gbē Arisitaku kōn Sekunduo kōn Dēbi gbē Gayusio kōn Timotio kōn Asia būsū gbē Tikiku kōn Torofimuo. ⁵ Gbē beeenò dōwe aε wǎ gǎa, aōɔe wǎ dǎa Toroasi. ⁶ Wapinò sō Burēdi Sése'ēzēsai zībaa gbēra wǎ gē góro'iten Filipi, ben gurò sōroo gbēra wǎ ń lé Toroasi. Gwen wǎ azuma doo dèn.

Yutiku leena bōna windon

⁷ Azumanenò zī wǎ kō kàkōa, le wǎ burēdi sò ledò. Pòlu e waazi keēńne. Kè à yezi à tá tó guu dō, ben à dà yǎla ai lezāndo. ⁸ Fitia parii kú kpé musu guu kè wǎ kōkakōan. ⁹ Gōkparε kee vēena windo guu kè wè benε Yutiku, èe igoba paa. Kè Pòlu waazikεna kè gbǎa, ii à lè, ben à bō zaa kpé musu pì leo aagōde windo guu à lèε, ben wǎ à sè gè ũ. ¹⁰ Ben Pòlu pìta à kùsia, ben à à sè à kpà a kùla à bè: Àton tó swè kēaguro, à kú wēndio. ¹¹ Kè à ɛara à dīdi musu, à burēdi līlikōre a sò, ben à yǎ ò maamaa ai guu dō, ben à dà zén. ¹² Ben wǎ tà kōn gōkparε pio bēε, gbēnò nòse yī kù maamaa.

Zaa Toroasi ai Miletu

¹³ Wapinò sō wǎ gaa wǎ gē góro'iten, wǎ dō Pòlunε aε wǎ ta Aso, wéte kè wé à sén. Len à zèò le, zaake à yezi à gá gwe kèsemε. ¹⁴ Kè à wǎ le Aso, ben wǎ

à sè wa gaa Mitileni. ¹⁵ Kè guu d̀, wa b̀ gwe k̀n górol'iteo wa gaa Kio. Gu sia d̀nao wa gaa Sam̀, ben à gur̀ aag̀dee z̄n wa ka Miletu. ¹⁶ P̀lu z̀eo yā à d̀ Efesuzi l̀ gur̀ t̀n gēa Asia b̀sunlo yānzi, zaake èe wāa l̀ à e à ká Yerusalemu ai Pentik̀si z̄baa g̀ kām̀, t̀ eé sí k̀.

P̀lu l̀zana Efesu gb̀nsiǹa

¹⁷ P̀lu gb̀ǹ z̄i s̀si gb̀nsiǹa Efesu à bè ā m̀ Miletu. ¹⁸ Kè ā kà, ben à bè́ǹ: Á d̄ lán m̀ k̀ nà gur̀ k̀ má kúao zaa z̄i k̀ ma gbá p̀e Asia b̀sun k̀. ¹⁹ Ma z̄i k̀ Diiǹ z̄indabusana guu k̀n ẃe'io. Ma nawēa k̀ Yudaǹ l̀kpak̀s̄namazi yānzi. ²⁰ Ḿe kaarana yāke utearero, ma waazi k̀are má dàare gupuraa k̀n a b̄eǹ. ²¹ Ma l̀ dà Yudaǹa k̀n Girikiǹ n̄ p̄ngi ā ae d̀ Ludaa ā wa Dii Yesu náaǹ k̀. ²² Tia sa ḿe gaa Yerusalemu lán Luda Nini ma dan nà, yā k̀ eé ma le gwe má d̄ro. ²³ Ẃe k̀n ẃeio Luda Ninii e oom̀ kpésia k̀n ẃetāmmanao e ma dāa. ²⁴ M̀de ma ẁendi bèe v̄im̀ d̄ro, séde mà yā k̀ ḿe p̄ea le mà z̄i k̀ Dii Yesu dàme k̀ mà à mì d̀. Àmbe Luda gb̀ke baarunnakpana gb̀ǹn̄ ũ.

²⁵ Am̀a k̀ ma lili ò a té ma kpata k̀ b̀ Luda kiia waazi k̀areeǹ, má d̄ tia sa k̀ wé ẃe sik̀le d̄ro. ²⁶ Beee yānzi má òare gbāa, t̀ a gb̀ke sàsā, ma yān beee ũ d̄ro. ²⁷ Ma Luda p̀yezi p̄ngi òare, ḿe à ke utearero. ²⁸ À làakari d̀ a z̄indaa k̀n s̄a k̀ Luda Nini a dī n̄ gb̀nsi ũuǹ n̄ p̄ngi. Á Luda s̀si gb̀ k̀ à n̄ lú k̀n a z̄inda aruo p̄ǹ gwa. ²⁹ Má d̄ k̀ ma tana gbera lewan p̄s̄i k̀ ā s̄aǹ ẁenda v̄irooǹ é si a té. ³⁰ Baa a gb̀keǹ é f̄e wà yālekp̄e dáǹ, l̀ wà gb̀ǹ gá wà námma. ³¹ Beee yānzi àg̀ kú a

làakaria. Lán ma lé dà a baadea kɔn wée'io nà fãantẽ kɔn gwãavĩo wẽ aagɔɔ dagura kámmabosai, à tó à yã gɔ dɔagu.

³² Tia sa mée a naa Ludanɛ a ɔzĩ kɔn à gbẽke yã kè eé fĩ à gbãaa kaaraareeo, à a gba zé lɛ a baka gɔ kú kɔn à gbẽnɔ ní pínɡi. ³³ Mée gbẽke ɔ ke à pókãsã ke ni dero. ³⁴ Á dɔ a zĩndanɛ kè ma zĩi kè kɔn ma zĩnda ɔɔomɛ, ben ma pókè wá à nii vĩ kɔn ma gbẽnɔ è. ³⁵ Má òdɔaare à pínɡi guu à zĩi kɛ lán kè bà à gbãasaideenɔ ïan ká. Yã kè Dii Yesu ò gɔ dɔagu kè à bè gbadana pɔnnaa vĩ dɛ gbasinala.

³⁶ Yábee'ona gbera à kùɛ a kosooa kɔn ní baade pínɡio à adua kè. ³⁷ Aɔ wée'i kàn ní pínɡi aɔ mlɛmlɛ Pɔlua aɔ lé pɛpɛa. ³⁸ Yã kè tò aɔ pɔɔ sia kú bíta bé à dɛ kè à bè ní wée é sikɔlɛ dɔroo ũ. Ben aɔ zènɛ ai góro'ite kiia.

21

Pɔlu tana Yerusalemu

¹ Wa kēnarĩma gbera wa gẽ góro'iten wa da zén wa mì pè Kosua. Gu làa dɔnao wa ka Rode, ben bɔna gwe wa gaa Patara. ² Gwen wa góro'ite kè èe gaa Fenisia bɔsun è, ben wa gẽn wa da zén. ³ Kè wa Sipiru è káaa, wa pãnɛ ɔzɛɛzi wée gaa Siria bɔsun, ben wa ka Taya, guu kè wà góro'ite asoo bɔnɛ. ⁴ Wa Yesudeenɔ wètɛ, ben wa azuma doo kènyo. Aɔ gbẽkenɔ ò Pɔlunɛ kɔn Luda Nini gbãaao kè àton gá Yerusalemuro. ⁵ Mɔde kè wa guro beeeno lé pà, wa fɛɛ wée taa. Aɔ gaa zɛwe ní pínɡi kɔn ní nɔnɔ kɔn ní nénɔ wètɛ kpɛɛ ai ísia léa. Ben wa kue wa kosooa wa adua kè. ⁶ Kè wa lé zàkɔa, wa gẽ góro'iten. Aɔmɔnnɔ sɔ èara ní bɛ.

⁷ Bɔna Taya wa ɛara wa da zén ai wa ka Tɔləmai. Wa ì kpà Yesudeenɔa wa keńyo gurɔ do. ⁸ Kè guu dɔ, wa fɛɛ wa gaa Sizarea. Wa gaa wa pita baarunnakpari Filipi bɛ. Gɔɔn swɛɛplaaa kè wà ñ sé yãanɔ dokemɛ. ⁹ À nénɔgbɛ annabinɔ vī gɔɔn siigɔ aɔɔe zā ke kòro. ¹⁰ Wa gurɔplaakɛna gwee guu annabi kè wè benɛ Agabu bɔ Yudea bɔsun à mò. ¹¹ Kè à mò wa kiia, à Pɔlu utaba sè à a zīnda gbánɔ kɔn a ɔɔnɔ yìò à bè: Lán Luda Ninii ò nànn yè: Gbɛ kè bà kè vīi, lɛn Yudanɔ é à yi Yerusalemu aɔ à kpá bori pāndenɔa lɛ. ¹² Kè wa yā pì mà, wapinɔ kɔn wétɛ pì deenɔ wa agbaa kpà Pɔlunɛ àton gá Yerusalemuro. ¹³ Ben à bè: Bóyānzi ée ɔɔ dɔɔ ée ma nòsɛ yakaamezi? Àtongɔ yina ũ sero. Baa tó mé ga Yerusalemu Dii Yesu tó yānzi, ma sorumi mà. ¹⁴ Kè wèe fɔ wà milɛ blèro, wa kámma bɔ wa bè: Dii pɔyezi kɛ. ¹⁵ Beee gbɛra wa soru kè, ben wa gaa Yerusalemu. ¹⁶ Yesudee kè aɔ kú Sizarea kenɔ gaa wà pìtawao Sipiru gbɛ Nasɔ bɛ. Yesudeen à ũ zaa zi.

Pɔlu gana Yemisi gwa

¹⁷ Kè wa ka Yerusalemu, Yesudeenɔ wa si kɔn pɔnnaao. ¹⁸ Kè guu dɔ, Pɔlu gàawao Yemisi bɛ. Gbɛnsinɔ kakɔana gwe ñ píngi. ¹⁹ Pɔlu ì kpàrɔmma, ben à yā kè Ludaa kè a zīi gāzī bori pāndenɔ té tòkɛ́nnɛ mámmam zéazea. ²⁰ Kè aɔ yā pì mà, aɔ Luda sáabu kpà. Ben aɔ bènɛ: Ñ yā pì gwa, wa gbɛ. Yudanɔ Yesu náanɛ kè bɔrɔ ũgbangba, ben aɔ píngi aīa vī Musa doka musu. ²¹ Aɔ mà kè nɛe yā daa Yuda kè aɔ kú bori pāndenɔ ténɔnɛ aɔ kpɛɛ li Musa dokanɛ, aɔton bāngu kɛ ñ nénɔnɛro aɔtongɔ ñ fɛɛakaarayānɔ kūnaro. ²² Wé kɛ diaa? Zaake aɔé

gí n mɔna maziɾo. ²³ N̄ kɛ lán wé onnɛ nà. Wa té gɔɔn siigɔ kenɔ lù sè Ludanɛ. ²⁴ N̄ n̄ sé à gá gbāsī bɔ a zīndan, n̄ n̄ fīa bo lɛ aɔ e wà mì bo, baade pīngi gɔ dɔ kè yā kè aɔ mà n musu né yāpuranlo. Aɔ e kè mpi sɔ n̄ té Musa dokazi. ²⁵ Bori pānde Yesudeenɔ sɔ, wa takada kè wá òn̄nɛ wa zɛo aɔ mì kè nòbɔ kè wà saa òo taaa kɔn aruo kɔn nòbɔ kòtokpasaio kɔn pāpākɛnao.

²⁶ Ben Pɔlu gbɛ pīnɔ sè à tànyo. Kè guu dɔ, aɔ gbāsī bɔ n̄ zīndan, ben à gɛ Luda ua lɛ à gbāsībɔguro lɛ diɛ kɔn saa kè weé o n̄ baadenɛo.

Pɔlu kūna Luda ua

²⁷ Kè gbāsībɔna guro swɛɛplaa beee kà yāana, Asia bùsu Yuda kenɔ Pɔlu è Luda ua. Aɔ té kà pariin, ben aɔ à kù. ²⁸ Aɔɛ wii lɛɛ wà bè: Isarailinɔ, à wa faaba kɛ. Gbɛ kèkii bé ègɔ yā daa baade pīngine gu pīngia, kè bɔ wa gbɛnɔ yā kpɛɛ kɔn wa dokao kɔn gura kèo. Beee gbɛra à dɔkè Luda uao dɔ à gɛn kɔn Girikinɔ. ²⁹ Aɔ ò lɛ kè aɔ Efesu gbɛ Torofimu è kɔn Pɔluo wéte guu yā yānzimɛ, ben aɔɛ daa Pɔlu gɛɔ Luda uamɛ.

³⁰ Wéte lògo, gbɛnɔ wì kɔn bào zaa gu pīngia aɔ mò wà Pɔlu kù Luda ua aɔ à gàɛ wà bɔo. Gwe gɔɔ wà Luda ua pì gbànɔ tàta. ³¹ Kè aɔ yezi wà à dɛ, yā pì baaru Romu sozanɔ gbɛnsi kii lè, à mà Yerusalemu lògo. ³² Gwe gɔɔ à soza bàdeenɔ sè kɔn à bàsaideenɔ, ben aɔ gɛn̄la kɔn bào. Kè gbɛnɔ sozanɔ gbɛnsi pì è kɔn sozanɔ lɛdo, aɔ Pɔlu gbɛna tò. ³³ Ben gbɛnsi pì sò Pɔluzi à à kù à bè wà à yi kɔn mòkyakoonɔ mèn plaa. À n̄ lá à bè: Dén gbɛ pì ũu? Bó yān à kè? ³⁴ Ben zà guu gbɛnɔ e wii lɛɛ aɔɛ yā dɔnkɔ ooro. Kè zɔka

e tó gběnsi pì fǝ à yǎ pì sǎnsǎn maro, à bè wà gáo sozanɔ bɛ. ³⁵ Kè wà kǎo didikiia, sozanɔ bé wà à sè gběno nanakɔana yǎnzi. ³⁶ Zaakɛ baade píngi tézi kǒn wiio aɔɔe bee: À à dɛ.

Pɔlu gina kǒn a zĩndao

³⁷ Kè wà yezi wà gɛ kǒn Pɔluo sozanɔ bɛ, ben à gběnsi pì là à bè: Né we mà yǎ ońneó? Ben à à là à bè: Nèè Giriki yǎ maó? ³⁸ Igipiti gbɛ kè fɛ gbáadeenɔzi zĩna à gǎa gbáan kǒn búsudɛri gɔɔn bɔɔ siigɔɔnɔn n ũroo? ³⁹ Pɔlu wèàla à bè: Yudan ma ũ. Wà ma i Taasu, Silisia búsomme. Wéte tósaideenlo. Ma wée kemma n ma gba zé mà yǎ o gběnoɔne. ⁴⁰ À à gbà zé, ben Pɔlu zè didikiia à ɔ kè gběnoɔne yáku. Kè aɔ yĩte kítikiti, à yǎ ńne kǒn Eberu yǎo à bè:

22

¹ Ma gběno kǒn ma mareenɔ, à swǎ kpá à ma yǎze ma tia. ² Kè aɔ mà èe yǎ oońne kǒn Eberu yǎo, aɔ zè kítikiti. Ben Pɔlu bè: ³ Yudan ma ũ, wà ma i Taasu, Silisia búsomme, ben ma né blè wéte guu kè. Gamalieli kiian ma doka kè wa dezino kũna dàdan a zéa. Má aĩa vĩ Ludane lán á kuu nà gbǎa a píngi. ⁴ Ma wée tà dɔnzize pì sèrinɔa ai aɔ gběkenɔ gǎga, ma gɔgbɛ kǒn nɔgběno kũkũ ma n ká kpésiaan. ⁵ Sa'oriki kǒn gběnsinɔɔ dɛ ma sèedadeenɔ ũ n píngi. Ma takada kè aɔ kè Damasiku Yudanɔne sì n ɔzĩ, mée gaa gwe mà gbɛ pino kũkũ mà suńyo Yerusalemu wà wée tǎńma.

*Pɔlu a Yesu zé sɛna tǎkɛnnɛna
(Zĩr 9:1-19, 26:12-18)*

⁶ Kè má té zén, ma ka kīi kōn Damasikuo ɔfāntē kà mīdangura, ben kāndo gupura bíta bō ludambe à dāmala. ⁷ Ma bō ma lēε tōtε, ben ma kòto mà wà bèmε: Solu, Solu, à kè dia nēε wēε tāamaa? ⁸ Ben ma bè: Dén n ūu, Dii? Ben à bèmε: Mámbe Yesu Nazareti kè nēε wēε tāaa ū. ⁹ Gbē kè aōo kúmaoŋo gupuraa pī è, mōde aōoε gbē kè èe yā oomaο kòto maro. ¹⁰ Ben ma à là: Bón mé kεε, Dii? Ben à bèmε mà fεε mà gē Damasiku. Gwen weé yā kè a diεmε mà kεε omε píngi. ¹¹ Gupuraa pī í gbāaa tò ma wēε e guu e dōro, ben ma gbēŋo ma kū ma ɔa aō gēmaο Damasiku.

¹² Dōnziri kee kú gwe kè wè benε Anania. È mī siε Luda dokanε, bensō Damasiku Yudanō píngi è à tó nnaa sí. ¹³ À mò ma kiia à zè ma saε, ben à bèmε: Solu ma gbē, n̄ εara n̄ guu e. Gwe gōo ma wēε wē, ben ma à è. ¹⁴ À bè wa dezino Luda bé à ma sε lε mà wēε si Gbē Maalε mà yā ma à lén mà à poyezi dō. ¹⁵ À bè mégō dε à sèedadee ū màgō yā kè má è kōn yā kè má màο oo baade pínginε. ¹⁶ Ben à bè bón mēε dāa dōo, mà fεε mà batisi kε ma durunno é kēma kōn à sísinao.

Pɔlu zīna bori pāndenō kiia

¹⁷ Kè ma εara Yerusalemu, mēε adua kεε Luda ua, ben ma wēεgupu è. ¹⁸ Ma Dii è, à òmε mà kε kpakpaa mà bō Yerusalemu, zaake gbēŋo é yā kè mēε oo a musu síro. ¹⁹ Ben ma bè Diinε, aōo dō sānsān kè mēégō gēε aduakεkpe kōn aduakεkpen- o lε màgō à náanekerinō kaa kpésiaan wàgō n̄ gbēε. ²⁰ Kè wēε à sèedade Sitivī dεε sō, mapi má kú gwe ma zε kōn à dèrinō, má n̄ utanō kūnañnε. ²¹ Ben Dii bèmε mà gá, é ma zī ai bori pāndenō kiia zāazā.

Pɔlu né Romu gbẽme

²² Aɔ swā kpà à yāzi ai à gāa à kà bori pāndeno yā pìà, ben aɔ nà wiiia wà bè: À à dɛ! Gbẽ kè taka kuuna zé vīro! ²³ Aɔɛ wii lɛɛ aɔɛ n í utano gbākɛɛ aɔɛ būsuti fāa musu. ²⁴ Ben Romu sozano gbẽnsi bè wà gẽ kɔn Pɔluo n bɛ, wà à gbẽ kɔn flāo ai à yāpura a o wà e wà yā kè wèe wiii dɔɔa à yānzi ma. ²⁵ Kè wèe Pɔlu ɔɔno poroo lɛ wà à yi, à bè soza bàdee kè kú gweenɛ: A à zé vī à Romu gbẽ gbẽ yākpækɛsaió? ²⁶ Kè soza pì yā pì mà, à gāa à bè n gbẽnsinɛ: Bón né kɛɛ? Gbẽ pì né Romu gbẽmɛ. ²⁷ Ben gbẽnsi pì mò à Pɔlu là à bè: N ɔmɛ, Romu gbẽn n ũó? À wèàla à bè: Eè. ²⁸ Ben gbẽnsi pì bènɛ: Ma ɔ bíta kpàmɛ, ben ma gɔ Romu gbẽ ũ. Ben Pɔlu bènɛ: Mapi sɔ wà ma i à ũmɛ. ²⁹ Ben gbẽ kè aɔɔ yezi wà yā lalaa yāano bòru kpɛɛ gɔɔ. Kè gbẽnsi pì dɔ kè Pɔlu né Romu gbẽmɛ, vīa à kù kè à tò wà mò kàa yānzi.

Yuda gbāadeenɔ yākpækɛna kɔn Pɔluo

³⁰ À guu dò kè gbẽnsi pì yezi à yā kè Yudanɔ mòo sānsān ma, à mò pòroa, ben à sa'orikinɔ kɔn Yuda gbāadeenɔ kākɔa à mò kɔn Pɔluo n aɛ.

23

¹ Pɔlu wée pè gbāadeenɔa à bè: Ma gbẽnɔ, yākee e ma swè vī Luda aɛro ai kɔn a gbāao. ² Ben sa'oriki Anania ò a dogarinɔnɛ aɔ à lé a léa. ³ Ben Pɔlu bènɛ: Luda n lé se, gbẽntee kākā bɛ. N vɛɛna nɛɛ yākpækɛmao doka musu, ben mpi sɔ n bɔ à kpɛɛ, n bè wà ma lé. ⁴ Ben dogari pìnɔ bè: Mbe nɛɛ Luda sa'oriki sɔsɔɔ lɛó? ⁵ Pɔlu bè: Gbẽnɔ, má dɔ sa'orikinlo, zaake

wà kè Luda yān wà bè wàton wa bùsu gbāadee tó zaaa síro.

⁶ Pòlu dō kè gbāadee pìnò gbēkenò né Sadusinòmē, aō gbēkenò sō Farisinò, ben à òñné gbāngbān: Ma gbēnò, Farisin ma ũ, Farisinò nén ma ũ. Gènnò fēena tāmāa kè má vī yānzin ée yākpae kēmaozì.

⁷ Kè à yā pì ò, Farisinò kōn Sadusinò fēe kōo kōn leokpakōao, ben kakōana kpàate leo plaa.

⁸ Sadusinò è be gènnò è fēero, bensō malaikanò kōn niniinò kuuro. Farisinò sō zè kōn yā pìnò pīngi.

⁹ Zòka gbāaa gè n té, ben Farisi kè aōè doka dañné kenò fēe kōn leokpakōa gbāaa aō bè: Wée yā zaa ke e gbē kèaro. Tó ninii ke malaika bé à yā ònné sō né? ¹⁰ Kè leokpakōa gbāa kù, sozanò gbēnsi e vīa kēe le gbēnnò tón Pòlu kē gyáigyairo yānzì, ben à ò a sozanònné aō pita wà gè n té aō à kù wà gáo n bē.

¹¹ Zī beeeā gwāavī Dii bō à mò Pòluzi à bè: N làakari kpáé! Lán n ma yā ò Yerusalemu kè nà, séde ò o Romu dō.

Lékpakōsōna Pòluzi

¹² Kè guu dō, Yuda kenò kākōa asii guu aō la dà wà bè weé pò blero weé í miro ai wà gá Pòlu dēo.

¹³ Lékpakōsōrì pìnò de gōon baplāaala. ¹⁴ Aō gāa sa'orikinò kōn gbēnsinò kiia aō bènné: Wá sī kōn Ludao wa bè tó wée Pòlu dēro, tó wa pò blè, Luda láari kēwa. ¹⁵ Apinò kōn gbāadeennò a pīngi à gá à o sozanò gbēnsinè à móare kōn Pòluo lán wà be á yezi à à yānnò tàasi kē tia de à káakupolaa bà. Wapinò sō wégō kú soru guu wà à de zén ai àgō gá ká kè.

¹⁶ Kè Pòlu dāre négōgbē n yā kè aō gōgō pì mà, ben à gāa à gè sozanò bē à ò Pòlunē. ¹⁷ Ben Pòlu soza

bàdee sìsi à bèné: Ñ gá kǝn gǝkpare kǝo a gbēnsi kiia, zaake à yezi à baaru ke kpáneme. ¹⁸ Ben à à sè à gàao n gbēnsi kiia à bè: Pɔlu kè wà à dà kpén ma sisi à kùeme mà mó n kiia kǝn gǝkpare kǝo. À yāke vī à yezi à onne. ¹⁹ Ben gbēnsi pì gǝkpare pì kù a ɔɔa à gàao gusaé n gǝɔn plaa, ben à à là à bè: Bó yān n vī n omee? ²⁰ Ben à bè: Yudanɔ bé wà lé kpàkǝsǝ, aɔɔ yezi wà kúenne n mó kǝn Pɔluo n gbāadeenone zia, lán wà be aɔɔ yezi wà à yā gwa tia de à káakupɔlaa bà. ²¹ Ñton weñnero, zaake aɔ gbēnɔ e à dāa zén wà de gǝɔn baplaaala. Aɔ la dà wà bè weé pɔ blero weé í miro ai wà gá à deo. Aɔ sorumi mà kò, n yān aɔ swā dɔzi. ²² Gbēnsi pì bè gǝkpare pìne: Ñton tó gbēke dǝ kè n òmero. Ben à à gbàre.

Pɔlu gbarɛna Sizarea

²³ Ben à soza bàde gǝɔn plaaanɔ sìsi à bèné: À o soza fēedade gǝɔn wàa doonone aɔ soru ke wà gá Sizarea uusie úbleguro kǝn sǝde gǝɔn baaagɔ akurino kǝn sáride gǝɔn wàa doonɔ. ²⁴ À sǝ yā kēke Pɔlune à dia le wà gáo bùsu gbēnsi Felisi kiia aafia. ²⁵ Ben à takada kēne à bè:

²⁶ Bùsu gbēnsi Felisi, mamɔma Kalaudio Lisia ma takada kè kēne ma ì kpàmma. ²⁷ Yudanɔ bé wà gbē kèkii kù aɔ yezi wà à de. Kè ma à dǝ Romu gbē ũ, ben ma gaa kǝn sozanɔ ma à sìrma. ²⁸ Kè má yezi mà à taari kè aɔ èa ma, ma à sè ma gaao aɔ yākpaekerino kiia. ²⁹ Gwen má dǝn kè taari kè aɔ èa né n doka yāme, èe yā kè kà wà à de ke wà à da kpésiaan kero. ³⁰ Kè wà lé kpàkǝsǝzi, wà à kpāi kème, ben ma à gbàemma gǝɔ má ò yādeenone aɔ gá kǝn à yāo n kiia gwe.

³¹ Ben sozanɔ kè lán wà ònnɛ nà aɔ Pɔlu sè wà gàao Antipatari gwāavī. ³² Kè guu dò, soza kè aɔɔe táa oo kèɛ pìnɔ Pɔlu nà sɔdeenɔnɛ n̄ ɔzī aɔ dɔo aɛ, ben aɔ èara wà tà n̄ bɛ. ³³ Kè sɔdeenɔ kà Sizarea, aɔ takada pì kpà bùsu gběnsi pìà, ben aɔ Pɔlu nànnɛ à ɔzī. ³⁴ Bùsu gběnsi pì takada pì kyó kè, ben à Pɔlu là bùsu kè à bòn. À mà kè Silisia bùsun à bòn, ³⁵ ben à bènnɛ: Tó gbě kè aɔ yā vīnyonɔ mò, mé ma lán aɔé o nà. Ben à bè wàgɔ à dākpaa Hɛrɔdu pitakiia.

24

Yudano Pɔlu káarakpana

¹ Gurɔ sɔɔroo gbɛra sa'oriki Anania mò Sizarea kɔn gběnsi kenɔ kɔn dokadɔri kè wè benɛ Tetuluo. Aɔ mò Pɔlu káara kpá bùsu gběnsi kiia. ² Kè wà Pɔlu sìsi, Tetulu fɛɛ èe yā daaála à bè: Felisi, kɔn n aubarikao wa bùsu kaɛna aafia. N zia laasuulɛna bé à wa bùsu kɛ maa. ³ Wè n tó nnaa sí wàgɔ n sáabu kpaa gu píngia gurɔ píngi. ⁴ Kè má yezi mà n yā gágaro, mé wéɛ kemma n̄ sùu kewao n̄ wa yā néngo kèkii ma. ⁵ Wá è kè gbě pì né gudɛrimɛ. È yākete da Yudano té anduna guu píngi, à dɛ dɔnzizɛ egɛɛ kè wè n̄ sisi Nazaretideenɔ dɔn'aɛdee ũ. ⁶ Baa se à yezi à Luda ua gbāsī lé, ben wa à kù. ⁷⁻⁸ Tó n à làla n zīnda, né taari kè wá èa yāpuraa dɔ. ⁹ Ben Yudano yā'i kàara wà bè lɛn yā pìnɔ dɛ lɛ.

Pɔlu gina kɔn a zīndao Felisi aɛ

¹⁰ Ben bùsu gběnsi pì mì kè degū Pɔlunɛ lɛ à yā o. Ben Pɔlu bè: Lán má n dɔ yākpackeri ũ bùsu kè guu à wè gí kè nà, beee yānzī méɛ ma mibɔna yā oo ma làakariazi. ¹¹ Tó n̄ gbèka, wéɛ onnɛ kè ma gana Yerusalemu mà dɔnzi kɛɛ dɛ gurɔ kuri

awεεplaalaro. ¹² Wèe ma e mée leokpakōa kεε kōn gbēkeo Luda uaro. Wèe ma e mée yākete daa aduakekpεnŋ guu ke wéte guuro. ¹³ Gbē pīnŋ é fō wà taari kè aōŋ èmaa sèedadee ennero. ¹⁴ Má sì kè zé kè aōŋe sísii dōnzize εγεε pī guun mée dōŋ wa dezinŋ Ludazi. Má yā kè wà kè Musa doka guu kōn annabinŋ takadanŋ náanekεna pīngi. ¹⁵ Ma wée dŋ Ludazi lán aōpīnŋ bà kè gbē maaanŋ kōn gbē zaaanŋ é fεε bōna gaan n pīngi. ¹⁶ Beee yānzi mēēgō ma zīnda totoo gurŋ pīngi lε ma swē tóngō vīi Luda aε ke gbēntee aεro. ¹⁷ Ma wēkεna kōn ma būsuo gbera ma εara ma su ma ɔ dāmma ma saa ò ¹⁸ Luda ua. Kè mée saa oo ma gbāsībōna gbera, ben wà ma le gwe. Mée gbēnŋ kákōaro, yākete kuuro. ¹⁹ Asia būsuo Yuda kenŋn yādeenŋ ū. Séde aō mó wà yā bŋ kō lén n kiia. ²⁰ Tó lenlo, n tó gbē kè aō kú kēnŋ dà kè aōŋ èma gurŋ kè aō yākpae kēmao o. ²¹ Sé yā mēn doo kè má ònne kōn kōto gbāaao, gēnŋ fεena yā musun aōŋe yākpae kεmaozi.

²² Felisi Yesu zé bŋkōte dŋ, ben à lá kà Yudanŋ yāla à bè: Tó sozanŋ gbēnsi Lisia mò, mé a yā mì deare. ²³ À ò soza bàdeene àgō Pŋlu dākpa, mōde à à gba zé à ĩam pá, à tó à gbēnŋ à ĩan ká.

Pŋlu kuuna kpésiaan Sizarea

²⁴ Gurŋ plaaa gbera Felisi mò kōn a Yuda naŋ kè wè benε Durusilao. À Pŋlu sìsi, ben à Kirisi Yesu náanekεna yā maa. ²⁵ Pŋlu e yā oo maakεna musu kōn zīndakūnadōŋ kōn yākpae kεna kè èe mŋŋŋ, ben vīa Felisi kù à bè: N fεε n tá gĩa. Gurŋ kè ma ɔ lè mé εara mà n sìsi. ²⁶ À wée dŋ Pŋluzi kè eé ɔdŋnkpeεgbaa daaremε, ben ègō à sisii gēn baaagō à mó fàadi boao.

27 Kè à kè wèe plaa, Pɔsiu Fesutu vèe Felisi gèe ũ. Kè Felisi yezi àgɔ nna kɔn Yudanɔ yānzi, ben à Pɔlu tò da kpésiaan.

25

Pɔlu zè kɔn gana Siza kiiao

¹ Fesutu vèena kpatan gurɔ aagɔɔ gbera à fèe Sizarea à gàa Yerusalemu. ² Gwen sa'orikinɔ kɔn Yuda gbāadeenɔ mò à kiia aɔ fèe kɔn Pɔlu yāo. Aɔ wèe kèa ³ à sùu kè à tó Pɔlu mɔ Yerusalemu. Zaake aɔ zèo wà takutèe kpákpane zén wà à demè. ⁴ Ben Fesutu bènnè: Pɔlu kú kpésiaan Sizarea, mapi sɔ mé tá gwe tia. ⁵ A gbāade kenɔ mó wà gámao. Tó à yā zaaa kèmmè, é o.

⁶ Fesutu kènyo lán gurɔ sɔraagɔ ke gurɔ kuri taka bà, ben à èara à tà Sizarea. Kè guu dò, à vèe a tintia à bè wà mó kɔn Pɔluo. ⁷ Kè wà mòo, Yuda kè aɔ bò Yerusalemunɔ ligazi, ben aɔ yā bíta kè wèe fɔ wà à sèedadee èroonɔ dìà paripari. ⁸ Pɔlu yā sìnlà à bè: Mée taari kè Yudanɔ doka ke Luda uanero, ke Siza. ⁹ Fesutu e wetèe àgɔ nna kɔn Yudanɔ, ben à Pɔlu là à bè: Né we ñ gá Yerusalemu lè mà yākpae kenyo gwe yā kènɔ musuó? ¹⁰ Pɔlu bè: Siza doka kè kɔ sì wà yākpae keomèe aezĩn má zen kè. Mée taari kè Yuda kenero lán mpi í dɔ sãnsã nà. ¹¹ Tó ma taari kè à kà wà ma dèe kè, mée gízi mà garo. Mòde lán mée yā kè gbè kènɔ e oo ma musu ke kè nàro, gbèke zé vī à ma kpám̃maro. Gana Siza kiian ma zèo. ¹² Kè Fesutu lé kpàkɔsɔ kɔn a gbènɔ à bè: Kè Sizan n zèo, à kiian né gán.

Gana kɔn Pɔluo kí Agaripa kɔn Benisio ae

13 Guro plaaa gbera kí Agaripa kɔn Benisio mò Sizarea lɛ wà ì kpá Fesutua. 14 Kè aɔɔe gurɔplaa kɛɛ gwe yānzi, Fesutu bò kɔn Pɔlu yāo kína pínɛ à bè: Gɔgbɛ kee kú kè kè Felisi à tò da kpésiaan. 15 Kè ma gaa Yerusalemu, sa'orikino kɔn Yuda gbɛnsino mòmɛ kɔn à yāo wà bè mà sùu kɛ mà yā daàla. 16 Ma bènnɛ tó gbɛ kè wà mò kɔn à yāo e zé e à kɔ e kɔn gbɛ kè aɔ yā vī lɛdoonɔ à yā sɛ́lɛro, wa Romudeenɔ wɛɛ à kpám̃maro. 17 Kè wa su kè lɛdo, mée yā gágaro. Kè guu dò gɔɔ, ben ma vɛɛ ma tintia ma bè wà mómɛ kɔn adeeo. 18 Gbɛ kè aɔ taari èa pínɔ yā ò, aɔɔe yā zaaa kè mée kpákpa a o à musuro. 19 Aɔ yáketɛ vīo n̄ donzize yā musu kɔn gɔgbɛ kè wè benɛ Yesu yāo. À gà, ben Pɔlu zè kɔn à kuuna wɛ̀ndio yāo. 20 Ma bídi kè yā pì zé d̄nnaa, ben ma à là tó à yezi à gá Yerusalemu wà yā pì gɔgɔnɛ gwe. 21 Ben Pɔlu bè Romu ḱinan a zɛo wàgɔ a k̄una. Ben ma bè wàgɔ à dákpa aì mágɔ gá à gbare Sizaa. 22 Ben Agaripa bè Fesutunɛ: Má yezi mà gbɛ pì yā ma ma z̄inda. Ben Fesutu bè: Né yā ma à lén zia.

23 Kè guu dò Agaripa kɔn Benisio mò kɔn gakui bítao, ben aɔ gɛ̀ kɔ́kakɔ́akɛkpɛn kɔn sozanɔ gbɛnsino kɔn wéte gbɛ bèɛdeenɔ. Kè Fesutu yā ò, wà mò kɔn Pɔluo. 24 Ben Fesutu bè: Kí Agaripa kɔn amɔa kè á kúwao kènɔ pín̄gi, a gbɛ kèkii ès? Yuda kè aɔ kú Yerusalemunɔ kɔn gura kènɔ n̄ pín̄gi gbɛ pì yā sè wà mòmoma, aɔɔe wii lɛɛma aɔ bè à maa àgɔ kuu d̄ro. 25 Mapi s̄o, mée e à yáke kè kè kà wà à d̄ero, ben lán à zè kɔn Sizao nà, ma zɛo mà à gbare. 26 Mée yā pì gbá d̄s gbasa mà takada k̄e ḱinanɛ à yā musuro. Beee yānzi ma m̄o a aɛ, at̄nsa mpi kí Agaripa, lɛ yálalanaa gbera mà yā e mà k̄e. 27 Zaake pisina

gbareŋmana taari kè wà èa sãnsãn ona sai zé vī ma kiiaro.

26

Pɔlu a zĩnda yā bɔkɔ̃tɛna kí Agaripa aɛ

¹ Ben Agaripa bè Pɔlunɛ: N zé vī n n yā o. Ben Pɔlu ɔ sè à a zĩnda yā bɔkɔ̃tɛ à bè: ² Kí Agaripa, má è ma mìnnaa kè, kè má è mée ma zĩnda yā bɔkɔ̃tɛ n aɛ gbãa taari kè Yudanɔ dɪma píngi yā musu. ³ Atẽnsa kè n Yudanɔ fɛɛakaarayā dɔ píngi kɔn n yāketenɔ. Beee yānzi ma wée kèmma n ma yā kè mamɛ. ⁴ Yudanɔ ma kuuna dɔ n píngi zaa ma né fète zĩ naana zaa ma bɔsun ai Yerusalemu. ⁵ Aɔɔ ma dɔ à gĩ kè. Tó aɔɔ yezi, aɔé fɔ wà o kè má kú wa dɔnzirinɔ gáli kè gbãa kɔn Luda yāo kè wè be Farisinɔ té. ⁶ Tia sa wée yākpae kɛɛmao kè ma wée dɔ lé kè Ludaa gbè wa dezinɔnɛzi yānzi. ⁷ Wa bori mèn kuri awɛɛplaaanɔ ègɔ dɔɔ Ludazi fāantɛ kɔn gwāavĩo wéedɔna légbèna dɔnkɔ pìzi. Kí, tãmaa pì yānzin Yudanɔ fɛɛmazizi. ⁸ Bóyānzin Luda gènɔ fɛena kèare yā zésaidee ũzi sɛɛ?

⁹ Mapi sɔ yā, ma zɛo kè yā kè eé bɔ Yesu Nazaretɪ kpɛɛ píngin mɛgɔ kɛɛ. ¹⁰ Len má kè lɛ Yerusalemu. Sa'orikinɔ ma gba zé, ben ma Luda gbènɔ kà kpésiaan pari. Tó wée n dɛdɛɛ sɔ, ma lé ègɔ kú à guumɛ. ¹¹ Mɛègɔ gaa aduakɛkpɛ kɔn aduakɛkpɛo gèn baaagɔ mágɔ wée tãarĩma mà gā narĩma lɛ aɔ lé sé Yesuzi. Ma pɔɔ fɛnańzi, ben mɛè gá ĩa darĩma wéte swabaaanɔa.

Pɔlu a Yesu zé sɛna yā'ona
(Zĩr 9:1-19, 22:6-16)

12 Beee yānzi mée gaa Damasiku kōn iko kè sa'orikinō ma gbarēoozi. 13 Kí, kè má té zén kōn ɔfāntēo di midangura, ma gupuraa è à bō ludambe à dāmala kōn ma gbēnō, à pāsī de ɔfāntēla. 14 Wa lēe tōte wa pīngi, ben ma kōto mà wà bème kōn Eberu yāo: Solu, Solu, à kè dia nēe wēe tāamaa? Lèzōna kōn gbáo kyatee sai e ĩa daamma fá! 15 Ma bè: Dén n ũu, Dii? Ben Dii bè: Mámbe Yesu kè nēe wēe tāaa ũ. 16 Ñ fēe ñ zē. Ma bō ma mōnzi lē mà n sé ma zikeri ũme, ngō de yā kè ní è kōn yā kè mé ɔɔɔannēe sèedadee ũ. 17 Mé n mì sí Yudanō ɔzī kōn bori pāndenō. Mé n zīimma 18 lē ñ ní wēe kēñne, aō kpēe li gusiaane wà ae dō gupuraa, aō bō Setān gbāaan wà gē Luda pón, lē aō durunnō e à kēñma, aō baka gō kū kōn Luda gbēnō ma náanekēna yānzi.

Pōlu zīkēna Yesune

19 Kí Agaripa, àmbē à tò mée gí ludambe gbē kè bō à mòmazi yāziro. 20 Ma waazi kè Damasiku gĩa kōn Yerusalemuo, ben má kè Yudea būsū gu pīngia kōn bori pāndenō kiiao. Má òñne aō nòse liē wà ae dō Ludaa, aō yā kè eé tó wà dō kè aō nòse liē kē. 21 Beee yānzin Yudanō ma kū Luda uazi, aō yezi wà ma de. 22 Luda dōnlen má kuuo ai kōn a gbāao, ben má zēna à sèedadee ũ né fēte kōn gbēnsinōne ní pīngi. Mēē yā pānde oro, sé yā kè annabinō kōn Musao ò à kēe baasiro. 23 Aō bè Mēsaya é mè'ōamma e, àmbē eé fēe bōna gaan káaku à gupura yā o Yudanōne kōn bori pāndenō.

24 Kè Pōlu e a zīnda yā bōkōtēe lē, Fēsutu wiili dōa à bè: ĩa kāmman yó Pōlu? N dōna bíta bé èe n mì liēe. 25 Ben Pōlu bè: ĩa e kámáro, gbē bèede Fēsutu. Yāzēdeen mée oo, bensō yāpuraame. 26 Kí, lán ní yā

beeenɔ dɔ nà mé fɔ mà yã onne súusu vĩa sai. Má dɔ kè à kee e ke n mì kpɛero, zaake yã pì né gusae yānlo. ²⁷ Kí Agaripa, n yã kè annabinɔ ɔ̀ sɔ̀? Má dɔ kè í sì. ²⁸ Ben Agaripa bè Pɔlunɛ: Gurɔ zaka néngo kè guu née daa né fɔ̀ n ma lie mà gɔ̀ Yesudee ũn yó? ²⁹ Pɔlu bè: Baa tia ke gikena má yezi, tó Ludaa wè. Èe ke ndonlo, kɔ̀n gbɛ̀ kè aɔ̀e ma yã maa gbàanɔ̀ í píngi, aɔ̀ gɔ̀ lán má de nà m̀kyakoo kènɔ̀ baasi. ³⁰ Ben kína pì kɔ̀n bùsu gbɛ̀nsio kɔ̀n Benisio fɛ̀e kɔ̀n gbɛ̀ kè aɔ̀ kakɔ̀ana gweenɔ̀. ³¹ Kè aɔ̀ b̀e, aɔ̀e o'ookɔ̀nɛ: Gbɛ̀ pì e yã kè kà wà à de ke wà à da kpésiaan kero. ³² Ben Agaripa bè Fesutunɛ: Tó gbɛ̀ pì e ze kɔ̀n gana Siza kiiāo yāro, le wé fɔ̀ wà à gbare.

27

Gana kɔ̀n Pɔluo Romu goro'ite guu

¹ Kè wà zèo wà da Itali zén, ben wà Pɔlu kɔ̀n pisina kpaa kenɔ̀ nà soza bàdee kè wè benɛ Yuliunɛ a ɔ̀zi. À de soza gāli kè wè be Siza sozanɔ̀ don'aɛdeenɔ̀ doke ũ. ² Wa gɛ̀ goro'ite kè b̀ Adaramitiumu guu, èe b̀ee kɔ̀n Asia bùsu wétɛnɔ̀, ben wa da zén. Masedonia bùsu gbɛ̀ Arisitaku Tesalonika kúwao. ³ Kè guu d̀ wa ka Sidɔ̀. Yuliu Pɔlu kúna kɔ̀n nòseɔ̀ do, ben à à gbà zé à gá a gbɛ̀nɔ̀ gwa le aɔ̀ donle kenɛ. ⁴ Kè wa b̀ gwe, wa ka í dagura. Kè ã e daawale yānzi, ben wa d̀ Sipiru bùsuzi kpɛe kpa. ⁵ Táa'ona ísiaa dagura wa d̀ Silisia kɔ̀n Pamfilia bùsunɔ̀zi, ben wa ka Mira, Lisia bùsun. ⁶ Gwen soza bàdee pì Alesandaria goro'ite kè èe gaa Itali èn, ben à wa kan.

⁷ Gurɔ kenɔ̀ guu wa tá bùsa. Ɔ̀si kɔ̀n ɔ̀siion wa ka Sinidu léa. Kè ã e wewe wà gá súusuro, wa

pāne wa bɔ Kereti bɔsu kpɛɛ kpa Salamɔne saɛ. ⁸ Ōsi kɔn ɔsiio wée dɔɔ Keretizi, ben wa ka guu kè wè be Górodɔki Maaan. À kīi kɔn wéte kè wè be Laseao. ⁹ Lán wa gí kè zén nà, wa gana aɛ gɔ̃ kari ũ, zaake Yudano léyigurɔ gè kò. Beee yānzi Pɔlu lé dàmma ¹⁰ à bè: Gbēnɔ, má è tá kèkii é mó kɔn ásarú bítao kɔn mɔnzio. Èe ke goro pì kɔn à asoonɔ adonlo, kɔn wapinɔme se. ¹¹ Mɔde soza bàde górofiri kɔn górodeeo yā sì de Pɔlu yāla. ¹² Gu pì maa wà goro dɔn wà buusie ble gwero, ben gbē paridee zè kɔn dana zén-o. Aɔ yezi wà ká Fenisi, wéte kè kú Kereti ɔfántēgēkpen kpa, tó eé sí ke wà buusie ble gwe.

Zàga'ia fɛena ísiaala

¹³ Kè ãa buse fɛe sɔɔmetɛ kpa, aɔɔe daa aɔé fɔ wà n pɔyezi kemɛ. Ben aɔ n goro pòro wà dà zén aɔɔe dɔɔ Keretizi kīkīi. ¹⁴ Èe gí kero zàga'ia gbāaa kè wè be ãa pāsī bɔ Kereti kpīi kpa. ¹⁵ À goro liɛ, wée fɔ wà mì dɔa dɔro, ben wa gɔ tézi. ¹⁶ Kè à wa kpa luan néngo kè wè be Kodazi, à kèwa sàò féte. Ōsi kɔn ɔsiion wa wa górone m̀isibɔ è wá kù gwe. ¹⁷ Kè aɔ sè wà gèò goro ìsi guu, ben aɔ kèkè aɔ bà kà goro ìsi pìne. Kè aɔɔe vīa keɛ Libia bɔsu ísararaa gēnane yānzi, ben aɔ goro kúra pèe ín aɔ gò té ãazi. ¹⁸ Kè guu dɔ, lán zàga'ia gí e wa goro yīpayīpaa gbāngbān nà, ben aɔ nà asoonɔ zuzunaa í guu. ¹⁹ À guro aagɔdee zī aɔ n goro zīkebɔnɔ b̀òe aɔ kwèè n zīnda. ²⁰ À kà guro ũgbangba ɔfántē kɔn sɔsɔnenɔ e bɔro, ãa pāsī pì kɔn louo e kpáero. M̀isina tãmaa kè wá vī yāa yāawa pīngi.

²¹ Wa gurɔplaa kè wée e wa pó blèro, ben Pɔlu fɛɛ à bènnɛ: Gbɛ̃nɔ, tó a ma yā màmɛ yā, lɛ wée fɛɛ Kereti, mónzi kɔ̃n ásaruo kè borii gbasa à wa lero. ²² Ai tia mée lé daaawa à a làakari kpáɛ! A gbɛ́ke é garo, séde góro pì yaka. ²³ Gĩa gwāavĩ Luda kè má dɛ à pó ũ mée dɔɔzi malaika bò à mòmazi ²⁴ à bè: Nton vĩa kero, Pɔlu. Séde n̄ Siza aɛ le. Luda gbɛ́ kè aɔ̃ kúnyo góro guuno bònne aafia n̄ píngi. ²⁵ Beee yānzi gbɛ̃nɔ, à a làakari kpáɛ! Má Luda náane vĩ kè eé kɛ lán à òmɛ nà. ²⁶ Séde wà ká luan ke ísararaan.

²⁷ À gurɔ gẽro dosaidee zĩ gwāavĩ ĩa pāsĩ pì e wa gáɛɛ Adariatiki ĩla ai tia. Ben lezāndo góro gbɛ̃nɔ e daa wa ka kĩi kɔ̃n í baaomɛ. ²⁸ Ben aɔ̃ bà ĩɔgwabɔ gbàɛ ín, aɔ̃ è gāsāsuu basiigɔ̃. Kè à kè saa féte aɔ̃ gbàɛ dɔ, aɔ̃ è à zā kà gāsāsuu baaagɔ̃. ²⁹ Aɔ̃ɛ kpana gbɛ́laa vĩa kɛɛ, ben aɔ̃ kúra mèn siigɔ̃ gbàɛ góro pòro kpɛɛ, ben aɔ̃ɛ adua kɛɛ lɛ guu dómma. ³⁰ Góro gbɛ̃nɔ e zé wetɛɛ aɔ̃ bɔɛ góro guu aɔ̃ bàa lé, ben aɔ̃ɛ góro m̀isibɔ pì pitaa aɔ̃ da ĩla, aɔ̃ɛ kɛɛ lán wà be wà yezi wà kúrano gbare góro aɛ bà. ³¹ Ben Pɔlu bè soza bàdeene kɔ̃n à bàsaideenɔ: Tó gbɛ́ beeenɔ e gɔ̃ góro guuro, é fɔ̃ à bɔro. ³² Ben sozano góro m̀isibɔ bànɔ zɔ̃zɔ̃ aɔ̃ tò à lèɛ ín.

³³ Kè guu yezi à dɔ, Pɔlu agbaa kpànnɛ n̄ píngi aɔ̃ pó ble à bè: À gurɔ gẽro dosain gbāa a gɔ̃ logona póblee sai. ³⁴ Mée agbaa kpaaare à pó ble, lɛ à gbāaa e à bɔ aafia. Baa a m̀ikā mèn do eé léero. ³⁵ Pɔlu yābee'ona gbɛ́ra à bureɔ̃di sè à Luda sáabu kpà baade píngi wáa, ben à lì èɛ soo. ³⁶ Aɔ̃ baade píngi làakari kpàɛ, ben aɔ̃ pó blè sa. ³⁷ Wamɔwa kè wá kú góro guuno wa píngi wa ka gɔ̃ɔn wàa do kpé

baaagō akuri awēeswēedo. ³⁸ Kē aō pō blē wā kǎ, aō pōwēē bōē wā kǎ ín, lē góro e à futa kǔ yānzi.

Góro'itē yakana

³⁹ Kē guu dō, aō sīsīaa ē aōē dōro. Kē aō ígukoto ē kōn būsū'āatēo sarara, ben aō zēo wā gá kōn góroo ígēēzi, tó weē fō. ⁴⁰ Aō kúranō pōro aō dā í guu, ben aō górolibōnō bà pōro gōō. Aō góro aē bisa pōro ĩane, ben aō mì pē ígēē pìā. ⁴¹ Ben aō sì būsū'āatēn dōna sai, ben góro zē gwe. Būsū'āatē pì góro aē kǔ gíngin ēē fō à nigāro, ben ísōkana kē e kakaa kōn gbāaaō e góro pōrō kpēē yakaa. ⁴² Sozanō zēo wā pisinanō dēdē, lē aō gbēke tón í kpá wā pitińguro yānzi. ⁴³ Mōde soza bàdee yezi à Pōlu mì sí, ben à gĩnnē aō n poyezi kē. À bè íkparinō dōnnē aē aō kusi ía aō bikǔ, ⁴⁴ gbē kpaaanō gō té n kpēē lí lēetēgēēnō ke góro kasonō musu. Len baade píngi í baaa lē aafia lē.

28

Pōlu kuuna Malata luan

¹ Kē wa í baaa lē aafia, wá mà luan pì tón Malata. ² Bēdeenō wa sì kōn yenzio maamaa. Aō gbāake kpàwazi, aō té sà lēwe, zaake lou nà manaa, ben ĩa bōē. ³ Pōlu yàka kete kākōa à mò ēē kaa tén, pitigoo kú à guu. Kē té puusu à pà, à bō à Pōlu sò a oōa. ⁴ Kē bēdeenō mlē pì ē dō à oōa, aō bèkōnē: Gbē beee né gbēderime yāpura. Baa kē à bikǔ íla aafia, yāpuraa e wenē àgō kuuro. ⁵ Mōde Pōlu mlē pì gbāke à dà tén, ēē pōke kēnerō. ⁶ Gbēnō wēē dōzi kē à oō é ká à lēē à ga gwe gōōmē. Kē à gĩ kē, aō ē pōkee e à lero, ben aō lē lē aō bè, gbē pì né tǎa ìsi kemē.

⁷ Guu pì saen luan gbēnsi kè wè benε Publiu bεε kún. À wa diε gurɔ aagɔ à nibɔkεε kèwe kɔn yenzio. ⁸ Publiu dee daεna kɔn mēwāao èe bāndubāndu kεε. Ben Pɔlu gē à kiia à adua kēne, à ɔ kēa à à kēkɔa. ⁹ Kè à kè le, luan pì gyāre kpaaanɔ mò à kiia, ben aɔ kēkɔa se. ¹⁰ Aɔ wa kpe dà maamaa. Kè wée taa, aɔ kūsāε kèwe dɔ.

Pɔlu kana Romu

¹¹ Wa kuuna luan pì guu mɔ aagɔɔ gbɛra wa gē góro'ite kè buusie blè gween wa da zén. Góro pì bɔ Alesandaria wà sika tāanɔ sèeda kēa. ¹² Kè wa ka Sirakusi, wa gurɔ aagɔɔ kè gwe. ¹³ Bɔna gwe wa dɔ ígεεzi ai wa gaa káo Rεgiumu. Kè guu dɔ ĩa bɔ sɔɔmεte kpa, à gurɔ plaadeen wa ka Putɔli. ¹⁴ Wéte pì guun wa Yesudeenɔ lèn. Aɔ bè wà sùu kε wà azuma doo kēnyo. Wá kè le, ben wa da Romu zén. ¹⁵ Romu Yesudeenɔ wa baaru mà, ben aɔ mò dawale. Gbēkenɔ wa le Apiu Yàran, gbēkenɔ sɔ guu kè wè be Pitakimεn'aagɔn. Kè Pɔlu n̄ é, à Luda sáabu kpà à a lāakari kpāε.

Pɔlu waazikεna Romu

¹⁶ Kè wa ka Romu, wà Pɔlu gbà zé àgɔ kuu adona kɔn soza kè eégɔ à dākpaao. ¹⁷ Gurɔ aagɔɔ gbɛra Pɔlu Yuda gbēnsinɔ sisi. Kè aɔ kàkɔa, à bèné: Ma gbēnɔ, mée zā Yudanɔne yākearo. Mée bɔ wa dezino fεεakaarayāke kpεero, ben wà ma kŭ Yerusalemu wà ma kpa Romudeenɔa. ¹⁸ Aɔ ma lala yāzi aɔɔe yāke e ma musu kè kà wà ma dero, ben aɔɔ yezi wà ma gbare. ¹⁹ Ben Yudanɔ bɔ ma kpεε. Tiasi ma ze kɔn gana Siza kiiao, èe kε má yā vī kɔn ma bùsu gbēnɔonlo. ²⁰ Beee yānzi ma a gbeka, le wà kɔ e mà

yā oao, zaake gbē kē Isarailinŏ wée dōzi yānzin wà mō kē kāmazi.

²¹ Ben aō bēne: Wée takada ke e à bō Yudea būsun n yā musuro. Wa gbēke sō e bō gwe à sūwe kōn n baaru zaaaoro. ²² Wá è à maa wà yā kē n vī ma n lézī, zaake wá mà kē wè dōnzize pì zaa bo gu pīngiamē.

²³ Aō gurŏ dīekōne kōn Pōluo, ben aō mō à kiia ua kē à pītan paripari. À yezi aō a yāze dō Yesu yā musu, ben à nà Musa dokaa kōn annabinŏ yānŏ, à kpata kē bō Luda kiia yā òné à bōkōtēné zaa kōngŏ ai uusie. ²⁴ Gbēkenŏ yā kē èe oonŏ zé è, mōde gbēkenŏ gīzi. ²⁵ Kē aōe kēekōa kōn lēokpakōao, Pōlu yā mēn doo kàarañne à bè: Yā kē Luda Ninii dà annabi Isayanē à ò a dezinŏne né yāpuraame, kē à bè:

²⁶ N gá n o gbē mōnŏne,
aōégŏ swā kpaa yākemana sai,
aōégŏ guu gwaa yāke'ena sai.

²⁷ Aō nōse vīro lē wàton ōndŏ kūro yānzi,
aō swā gbāa lē aōton yā maro yānzi,
aō wée kpakōrena lē aōton guu ero yānzi,
zaake aō yezi wà ae dōma mà n gba aafiario.

²⁸⁻²⁹ Beee yānzi, àgŏ dŏ kē Luda gbēnŏ zī kōn mīsina yāo bori pāndenŏa. Aōmbe weé sí.

³⁰ Pōlu kē kpé kē èe à fīa boo guu wè plaa māmman. Ègŏ gbē kē aōè mó fāadi boonŏ kūu ōplaplaa n pīngi. ³¹ À kpata kē bō Luda kiia yā waazi kēné à Dii Yesu Kirisi yā dànnē kōn làakario kpaena, gbēkee e kpánero.

Luda yá takada kǝn Bokobaru yáo
The New Testament and portions of the Old Testament
in the Bokobaru language of Nigeria

copyright © 2005 SIM International

Language: Bokobaru

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

c31548a1-5316-53c2-be42-674e0e4c5ae5